

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ
หมู่ที่ 6 ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา**

นางสาวมาลัย จิตชุ่ม

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545**

บทคัดย่อ

นางสาวมาลัย จิตชุม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองไช้ น้ำ หมู่ที่ 6 ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. เรณู จำเลิศ

อาจารย์ ดร. อิศรชัย สุขขำรง

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองไช้ น้ำ ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 – สิงหาคม 2545 ประเมินการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารงานกองทุน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านหนองไช้ น้ำ

การก่อตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองไช้ น้ำ โดยผู้ใหญ่บ้านนำประชุมสมาชิกทุกครอบครัวและแจ้งไปถึงนายอำเภอเพื่อให้พัฒนากรประจำตำบลเข้าสังเกตการณ์ โดยมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้ว 2 ครั้ง มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน มีสมาชิกกองทุน 116 ราย 1 กลุ่มองค์กร จัดตั้งเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2544 ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีเงินกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 และผู้กู้ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2544 ปัจจุบัน(เดือนสิงหาคม 2545) มีสมาชิกที่กู้เงิน 76 ราย จำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ทั้งหมด 985,000 บาท มียอดเงินคงเหลือคงเหลือ 15,000 บาท

กองทุนหมู่บ้านหนองไช้ น้ำเกิดขึ้นโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและประชาชนร่วมมือกันและกันและมีแนวโน้มที่ประชาชนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีคณะกรรมการบริหารที่มีความรู้ความสามารถ และมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม มีจำนวนเงินทุนในกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นและมีการประกอบอาชีพสุจริต

สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ
ปีการศึกษา 2545

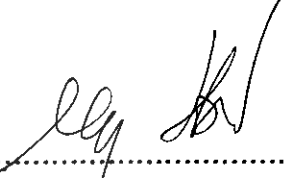
ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร. อัจฉรย์ สุขขำรง)

.....
(อาจารย์ ดร. เรณู จำเลิศ)

กรรมการสอบ

.....
()

.....
()

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และ
กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และ
ด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร. อัสจรรย์ สุขธำรง
- อาจารย์ ดร. เรณู จำเลิศ

ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช สำนักวิชาเทคโนโลยีการ
เกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านการวิชาการ

- พัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และ
การสร้างควมคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน
ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน
ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริม
การศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวมาลัย จิตชุม
บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
 บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	3
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	4
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	5
 บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	7
2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	8
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	9
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ.....	14
3.แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	
- แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หนองไข่น้ำ.....	14
- แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน หนองไข่น้ำ.....	15
4. หลักการประเมินโครงการแบบชีพชีโมเดล.....	17

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	19
6. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ.....	20
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมิน โครงการ.....	21
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	25
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	26
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	30
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบท.....	36
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	52
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	66
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	69
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	78
2. วิธีการดำเนินการ.....	78
3. ผลการดำเนินการ.....	79
4. อภิปรายผล.....	84
5. ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	91
ภาคผนวก ข ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	93
ภาคผนวก ค ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ.....	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ.....	128
ภาคผนวก จ แบบคำขอขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ..	130
ภาคผนวก ฉ กรณีตัวอย่าง.....	141
ภาคผนวก ช กระบวนการ AIC.....	147
ภาคผนวก ซ แผนผังครัวเรือนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ.....	150
ภาคผนวก ฌ ระบบการทำงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	152

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของชีพีพิมพ์โมเดล.....	4
ภาพที่ 2 แสดงความแนวคิดพื้นฐานการประเมินของสตףเฟิลบีมี.....	18
ภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมิน และการตัดสินใจของสตףเฟิลบีมี.....	24
ภาพที่ 4 แสดงแผนผังการสุมตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชอย.....	25

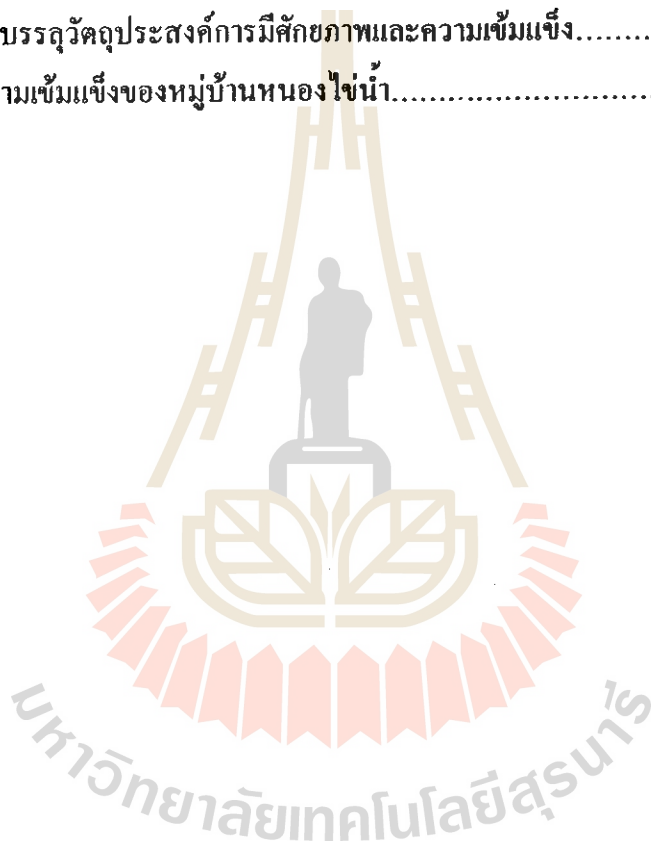
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงแนวความคิดนักประเมินเพื่อการตัดสินใจ.....	17
ตารางที่ 2 แสดงสรุปวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุน.....	35
ตารางที่ 3 แสดงสรุปประวัติศาสตร์หมู่บ้านหนองไข่น้ำ.....	43
ตารางที่ 4 แสดงผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ	45
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามอายุของประชากร.....	46
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกเป็นระดับชั้น.....	47
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนที่ดินของหมู่บ้าน.....	48
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำ.....	48
ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบผู้นำในกลุ่มต่าง ๆ.....	49
ตารางที่ 10 แสดงการรวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้าน.....	49
ตารางที่ 11 แสดงเปรียบเทียบจำนวนโครงการของผู้กู้กับอาชีพหลัก.....	50
ตารางที่ 12 แสดงหนี้สินของผู้กู้เงินกองทุน.....	51
ตารางที่ 13 แสดงระดับความเข้าใจ (ครั้งที่ 1).....	52
ตารางที่ 14 แสดงระดับความเข้าใจ (ครั้งที่ 2).....	53
ตารางที่ 15 แสดงระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับเงิน 1 ล้านบาท.....	54
ตารางที่ 16 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุน.....	55
ตารางที่ 17 แสดงเปรียบเทียบรายชื่อรายคณะกรรมการ.....	56
ตารางที่ 18 แสดงเงินออมและเงินทุนของสมาชิกกองทุน.....	57
ตารางที่ 19 แสดงกำหนดเวลาในการชำระหนี้ของผู้กู้.....	58
ตารางที่ 20 แสดงผู้เข้าร่วมประชุม.....	59
ตารางที่ 21 แสดงการมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบ	59
ตารางที่ 22 แสดงความเข้าใจของคณะกรรมการในการทำบัญชี.....	60
ตารางที่ 23 แสดงจำนวนผู้ที่มีความรู้ลึกในการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการ.....	61
ตารางที่ 24 แสดงผลโดยตรงของหน่วยระบบ A.....	61
ตารางที่ 25 แสดงกระทบโดยตรงของหน่วยระบบ A.....	62
ตารางที่ 26 แสดงทัศนคติที่มีต่อกองทุน (ครั้งที่ 1).....	62
ตารางที่ 27 แสดงทัศนคติที่มีต่อกองทุน (ครั้งที่ 2).....	63
ตารางที่ 28 แสดงจำนวนผู้กู้ที่มีการเรียนรู้เพื่อขอกู้เงิน.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 29 แสดงจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ.....	64
ตารางที่ 30 แสดงจำนวนโครงการขอู้ที่ตรงกับอาชีพหลัก.....	65
ตารางที่ 31 แสดงกิจกรรมในการดำเนินงานของผู้กู้.....	67
ตารางที่ 32 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดกองทุน.....	70
ตารางที่ 33 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ระบบการบริหารกองทุน.....	71
ตารางที่ 34 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง	72
ตารางที่ 35 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ.....	72
ตารางที่ 36 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง.....	73
ตารางที่ 37 แสดงความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ.....	75

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากสาเหตุของปัญหาความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ลดต้นทุนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลซึ่งมี พตท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพื่อจะฟื้นฟูและส่งเสริมความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง และได้จัดสรรเงินให้เป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวนกองทุนละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อยกระดับให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เพิ่มขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง อันเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ เช่น การให้เกิดการสร้างรายได้ให้ตนเองและท้องถิ่นคือการเกิด “หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล” (One Village One Product) การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคต อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นการให้ผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีที่ว่างงานในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาลหรือไม่ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตามที่กำหนดมาเพื่อให้เห็นความสำเร็จและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ซึ่งกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ หมู่ที่ 6 ค.จันทิก อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลตามที่กล่าวมาโดยที่หมู่บ้านแห่งนี้แต่เดิมชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง และทำสวนน้อยหน้า แล้วเมื่อระยะเวลาประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมามี

ชาวบ้านบางส่วนที่เริ่มสนใจหันมาเลี้ยงโคนม ซึ่งในระยะเริ่มแรกมีผู้เลี้ยงจำนวนไม่มากนัก แต่ต่อมาก็มีผู้เริ่มสนใจมากขึ้นเพราะเป็นอาชีพที่ทำรายได้ดีและเป็นรายได้ประจำ จนในปัจจุบันนี้ชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้มีอาชีพการเลี้ยงโคนม ดังนั้นการมีเงินจำนวนหนึ่งล้านบาทจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นเงินทุนเพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านกู้ยืมนั้นก็คิดว่าส่วนใหญ่จะนำเงินไปพัฒนาอาชีพด้านการเลี้ยงโคนมให้ดีขึ้นทั้งกับผู้ที่มีโคนมอยู่แล้วก็จะมีจำนวนโคนมเพิ่มขึ้นและกับผู้ที่ไม่เคยมีโคนมเลยก็จะนำเงินก้อนนี้ไปซื้อโคนมเลี้ยง และนอกจากอาชีพการเลี้ยงโคนมแล้วชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ก็ยังมีอาชีพอื่น ๆ เช่นอาชีพการทำเกษตรปลูกผัก อาชีพงานบริการด้านตัดเย็บเสื้อผ้า ตัดผม และค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่เห็นสมควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้ดีขึ้นจากเงินทุนดังกล่าว ซึ่งเป็นการสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนการที่ชาวบ้านจะนำเงินไปใช้ได้นั้นก็ต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน การร่างระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนตนเองของชาวบ้านที่ต้องไม่ขัดกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดไว้ กระบวนการที่กล่าวมานี้จะเกิดขึ้นและประสบความสำเร็จไม่ได้โดยหากประชาชนในหมู่บ้านไม่มีจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีรักใคร่ปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันช่วยกันคิด ช่วยกันสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคน พัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้น ที่รวมเรียกว่าศักยภาพทางสังคม อันเป็นรากฐานสำคัญของหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ โดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บัณฑิตกองทุนบ้านหนองไข่น้ำเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่กำหนดไว้ 5 ข้อดังนี้ มากน้อยเพียงใด

2.1.1 มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหนองไข่น้ำ สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

2.1.2 มีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของหมู่บ้าน

2.1.3 มีการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาและสร้างศักยภาพของหมู่บ้าน รวมทั้งมีการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 มีการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านสังคมอันได้แก่ การมีความสามัคคีในหมู่คณะ และการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และทางด้านเศรษฐกิจก็ได้แก่ การมีอาชีพหลัก และอาชีพเสริมของประชาชนในหมู่บ้าน

2.1.5 มีการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

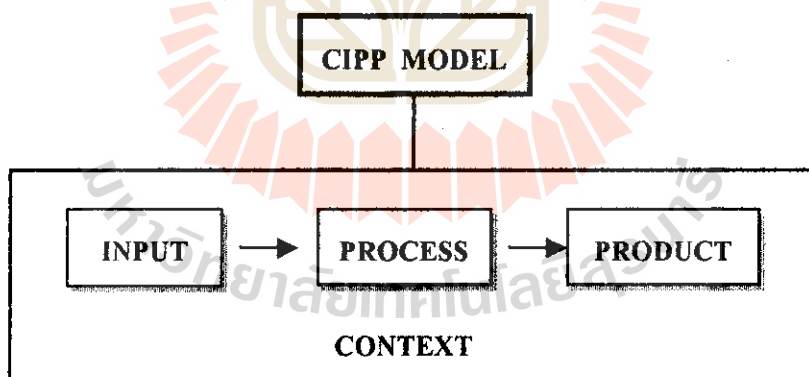
2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

2.3 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนองไข่น้ำ และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2.4 เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้หรือขยายการเรียนรู้จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญยิ่งขึ้น

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือการวัดความสามารถในการบรรลุผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด นักทฤษฎีองค์การทั้งหลายต่างพากันเสนอแนวคิด วิธีการวิเคราะห์และตัวแบบ (Models) ของการศึกษาเพื่อการประเมินความสำเร็จของโครงการ ซึ่งนักทฤษฎีได้เสนอแนะว่าการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือการใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเป็นการศึกษาและมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบที่เป็นตัวแบบหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม ในการประเมินผลตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งประกอบด้วยหน่วยขององค์การหน่วยเปลี่ยนสภาพในที่นี้คือชุมชนท้องถิ่น หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิต ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสภาพแวดล้อมองค์การ โดยต่อไปนี้จะเรียกว่า “บริบท” (Context) (กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา,2545ค) และในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้มีการกำหนดรูปแบบการประเมินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันหมด โดยให้ประเมินโครงการตามกรอบแนวคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP MODEL) ที่มีองค์ประกอบดังแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของซีพีพีโมเดล

C : (Context) คือ บริบทของหน่วยระบบ ซึ่งผลที่จะได้จากการประเมินเกี่ยวกับความต้องการของหมู่บ้าน ปัญหา โอกาส อันนำไปสู่การตั้งจุดมุ่งหมาย

I : (Input) คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของแนวทางหรือยุทธวิธีต่าง (Alternative Strategies) ที่จะใช้เพื่อบรรลุจุด

มุ่งหมายที่วางไว้ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ

P : (Process) คือ กระบวนการของหน่วยระบบ จะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ตลอดจนจุดเด่น จุดด้อย ของแนวทางที่เลือกใช้แล้ว ผลที่ได้นำไปทดลองปฏิบัติจริงเพื่อจะได้แก้ไข วิธีการให้เหมาะสมในขณะที่กองทุนหมู่บ้านยังคงดำเนินการอยู่

P: (Product) คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อจะบรรลุจุดมุ่งหมาย มากน้อยเพียงใด อีกทั้งจะบ่งชี้ว่ากระบวนการที่ใช้ควรจะคงไว้ ปรับปรุง หรือว่าเลิกเปลี่ยนแปลงใหม่

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำให้เข้าใจ
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ
- ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน ต่าง ๆ
- ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียนในบทที่ 3 และ 4

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับในขั้นต้นก็คาดว่าจะการประเมินโครงการนี้จะเป็นประโยชน์ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก่อน ดังนี้

1. ได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานตามกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ
2. ได้ทราบว่ายังมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นอุปสรรคและเป็นโอกาสในการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านหนองไข่น้ำ
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารและการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ
4. ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนให้แก่คณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำเพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อไป

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้เป็นหลักวิชาที่ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาสาระและหลักวิชาการด้านเทคนิควิธีการประเมินในครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องนี้มีเนื้อหาสาระและประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
 - 2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544
 - 2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พ.ศ. 2544
3. แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ
 - 3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ
4. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพชีพโมเดล
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ก)

จากการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) ระบุว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กันเอง

1.2 หลักการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ก)

ตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ (2544) ระบุหลักการไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน โดยให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุน แล้วจะต้องมีการติดตามและประเมินผลเพื่อชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

นอกเหนือจากหลักการสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนี้ยังมีหลักการตามที่หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 4 มกราคม 2545 กล่าวว่าหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านก็คือการเสริมสร้าง
สำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและ
ภูมิปัญญาของตนเองมีการเกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนมีการเชื่อมโยง
และกระจายอำนาจในท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของ
ชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

1.3 วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ข)

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ข้อ 6) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เพื่อแก้ปัญหาคาความยากจนของประชาชนให้มีกองทุนเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย พร้อมทั้งบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในด้านความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
สู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้ง
เสริมสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศในอนาคต

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.
2544 ประกอบด้วย 2 หมวดดังนี้

2.1.1 หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย

- 1.1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี เป็น ประธาน
- 1.2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น รองประธานคนที่ 1
- 1.3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็น รองประธานคนที่ 2
- 1.4) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น รองประธานคนที่ 3
- 1.5) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็น กรรมการ
- 1.6) เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็น กรรมการและเลขานุการ

2) คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และจะพ้นจากตำแหน่ง
เมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย รวมทั้งคณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้
ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถและ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

3) ในการประชุมของคณะกรรมการต้องมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

4) คณะกรรมการอำนาจและหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดกรอบระเบียบ ข้อ
บังคับ ประกาศหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.2 หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
ชาติ สรุปได้ว่า

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานนี้มีอำนาจหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะ
กรรมการที่ปฏิบัติงานบูรณาการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงาน จัดให้มี
การประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการ
จัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
และเตรียมความพร้อมให้การสนับสนุนเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานต่อ
คณะกรรมการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวดดังนี้

2.2.1 หมวด 1 ข้อความทั่วไป จะเป็นข้อความที่ชี้แจงความหมายของคำต่าง ๆ ดังนี้

1) กองทุน	10) สำนักงาน
2) หมู่บ้าน	11) ธนาคาร
3) ชุมชนเมือง	12) คริวเรือน
4) คณะกรรมการ	13) ผู้แทนคริวเรือน
5) คณะกรรมการสนับสนุน	14) หุ่น
6) คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด	15) เงินฝากสัจจะ
7) คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ	16) เงินรับฝาก
8) คณะกรรมการกองทุน	17) สมาชิก
9) กรรมการกองทุน	18) ที่ประชุมสมาชิก

2.2.2 หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปได้ว่า

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีปรัชญาหรือหลักการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานประกอบกับการมีเงินและทรัพย์สินของกองทุนในด้านต่าง ๆ และคณะกรรมการกองทุนต้องดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนกันเองหลังจากที่คณะกรรมการพิจารณาตามหลักการที่กำหนดไว้แล้วอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการจะเข้ามาแทรกแซงการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนมิได้ นอกจากคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

2.2.3 หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้ดังนี้

1) คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีโครงสร้างดังนี้

1.1) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เป็น ประธาน
1.2) เลขาธิการสภาพัฒนาฯ	เป็น รองประธาน คนที่ 1
1.3) เลขาธิการ กพ.	เป็น รองประธาน คนที่ 2

- 1.4) ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
- 1.5) ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- 1.6) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 1.7) ปลัดกระทรวงพาณิชย์
- 1.8) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
- 1.9) ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- 1.10) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.11) ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
- 1.12) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 1.13) อธิบดีกรมการปกครอง
- 1.14) อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
- 1.15) อธิบดีกรมบัญชีกลาง
- 1.16) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
- 1.17) ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน
- 1.18) ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 1.19) ผู้ทรงคุณวุฒิองค์กรประชาชน จำนวน 5 คน
- 1.20) ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ จำนวน 5 คน
- 1.21) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเลขานุการ
- 1.22) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2) คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 2.1) กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียน
- 2.2) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด
- 2.3) บูรณาการแผนงานโครงการกิจกรรมและงบประมาณ
- 2.4) ปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐ
- 2.5) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการ

2.2.4 หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด สรุปลำดับ

1) มีโครงสร้างดังต่อไปนี้

- 1.1) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น ประธาน
- 1.2) ปลัดจังหวัด เป็น รองประธาน
- 1.3) ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด เป็น อนุกรรมการ
 - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - กระทรวงพาณิชย์
 - กระทรวงอุตสาหกรรมกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
 - กระทรวงศึกษาธิการ
 - กระทรวงสาธารณสุข
 - แรงรักพัฒนาชนบท
 - ประชาสัมพันธ์จังหวัด
 - หัวหน้าสำนักงานจังหวัด
- 1.4) ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชน จำนวน 5 คน
- 1.5) ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ จำนวน 5 คน
- 1.6) พัฒนาการจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

2) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 2.1) จื่นทะเบียนกองทุน
- 2.2) ให้ความเห็นชอบผลการประเมินความพร้อมของกองทุน
- 2.3) สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน
- 2.4) ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานประสานงานร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการ/การจัดการ
- 2.5) จัดระบบข้อมูล
- 2.6) รายงานผลการดำเนินงาน
- 2.7) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการ
- 2.8) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานระดับอำเภอ

2.2.5 หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนมีจำนวน 9- 15 คน มีชายและหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกโดยสมาชิกในหมู่บ้านมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

2) คณะกรรมการกองทุนมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา 2 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยได้รับโทษจำคุก ไม่ถูกให้ออกปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

3) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุน

2.2.6 หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน ประกอบไปด้วย

- 1) เงินและทรัพย์สิน
- 2) สมาชิกกองทุน
- 3) คณะกรรมการกองทุน

2.2.7 หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินของกองทุนจะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีที่มิผู้กู้รายใดขอกู้เกินจำนวนที่กำหนดไว้ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต้องเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

3) เมื่อคณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ โดยแจ้งให้ผู้กู้ไปเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารแล้วธนาคารก็จะโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

4) คณะกรรมการเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากหรือเงินกู้ในอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบที่ประชุม

6) กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยตามความเหมาะสม ในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา โดยนำเงินไปส่งคืนที่ธนาคารตามหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้

7) กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบกำหนด เว้นแต่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการและที่ประชุมด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง

8) เมื่อผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร กรรมการกองทุนสามารถยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน

2.2.8 หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ สรุปสาระได้ดังนี้

1) ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2) คณะกรรมการกองทุนต้องแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลให้เป็นผู้ตรวจสอบกองทุน

3) ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำรายงานการเงิน และแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน

4) จัดสรรกำไรสุทธิ

2.2.9 หมวด 9 บทเฉพาะกาล ว่าด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

1) ในเริ่มแรกให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน เพื่อจัดประชุมเวทีชาวบ้านในการชี้แจงทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม และดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

2) คณะกรรมการกองทุนเมื่อดำรงตำแหน่งครบ 1 ปี จะต้องมีการจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด

3) ให้คณะกรรมการกองทุนดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งและเปิดบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้าน ภายใน 90 วัน

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พ.ศ. 2544 (ภาคผนวก ค)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พ.ศ. 2544 จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดคือ วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ละรายหนึ่งไม่เกิน 50,000 บาท และการกำหนดระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

2. ประเด็นอื่น ๆ ตามคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำกำหนดดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
- 2) การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
- 3) คุณสมบัติของสมาชิก
- 4) สมาชิกขาดหรือพ้นจากการเป็นสมาชิก
- 5) แหล่งที่มาของกองทุน
- 6) การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้เงินกู้
- 7) อัตราดอกเบี้ย
- 8) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- 9) การจัดทำระบบบัญชี
- 10) การจัดทำระบบตรวจสอบ

3. แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกองทุน มีดังนี้

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ (ภาคผนวก ง)

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบบันทึกการสังเกตการณ์จัดเวทีประชาคมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นผู้บันทึกผลในแบบฟอร์มนี้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ชื่อหมู่บ้าน
- 2) ระบุว่ากระบวนการในการเลือกตั้งถูกต้องตามข้อ 41 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) หรือไม่

- 3) ระบุว่าคณะกรรมการกองทุนที่ได้รับการคัดเลือกมีคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) มากน้อยเพียงใด
- 4) ชื่อผู้ติดตาม/สังเกตการณ์
- 5) ลงวันที่ในการสังเกตการณ์

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

(ภาคผนวก จ)

เมื่อกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ หมู่ที่ 6 ได้ดำเนินงานจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว ก็สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับได้จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอได้ซึ่งมีข้อมูลที่เป็นรายละเอียดที่สำคัญของหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น ๆ มี 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. จำนวนประชากร
2. จำนวนครัวเรือน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน
5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. วิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
4. คณะกรรมการมีคุณสมบัติครบถ้วน
5. จำนวนคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ในการบริหารกองทุน
6. มีรายชื่อคณะกรรมการกองทุน

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

1. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
2. มีระเบียบข้อบังคับ ตามที่กำหนด
3. มีวิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนกลุ่ม ที่มีในหมู่บ้าน
2. จำนวนสมาชิก
3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุน
4. มีการเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
5. หมู่บ้านมีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน

ส่วนที่ 5 มีแนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
3. กิจกรรมที่จะให้สมาชิกกู้ยืม
4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
7. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญา
8. แนวทางในการบริหารด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
9. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ
10. ประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน
11. ลงชื่อผู้รับรองผลการประเมิน โดย
 - ประธานกองทุน ฯ
 - รองประธาน ฯ
 - เลขานุการ
 - กรรมการ 2 ท่าน

4. หลักประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล

การประเมินโครงการเพื่อการตัดสินใจเป็นรูปแบบการประเมินของกลุ่มนักประเมินที่มีความเชื่อในการประเมินที่เป็นระบบที่มีขั้นตอนการประเมินที่ครบวงจร ซึ่งให้สารสนเทศในการตัดสินใจที่เหมาะสมตามแนวคิดของนักประเมินซึ่งได้แก่ ครอนบาค (Cronbach,1963) อัลคิน (Alkin,1969) โปรวัส (Provus,1971) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam,1971) โดยมีแนวคิดดังนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,2540)

ตารางที่ 1 แนวความคิดของนักประเมินเพื่อการตัดสินใจ

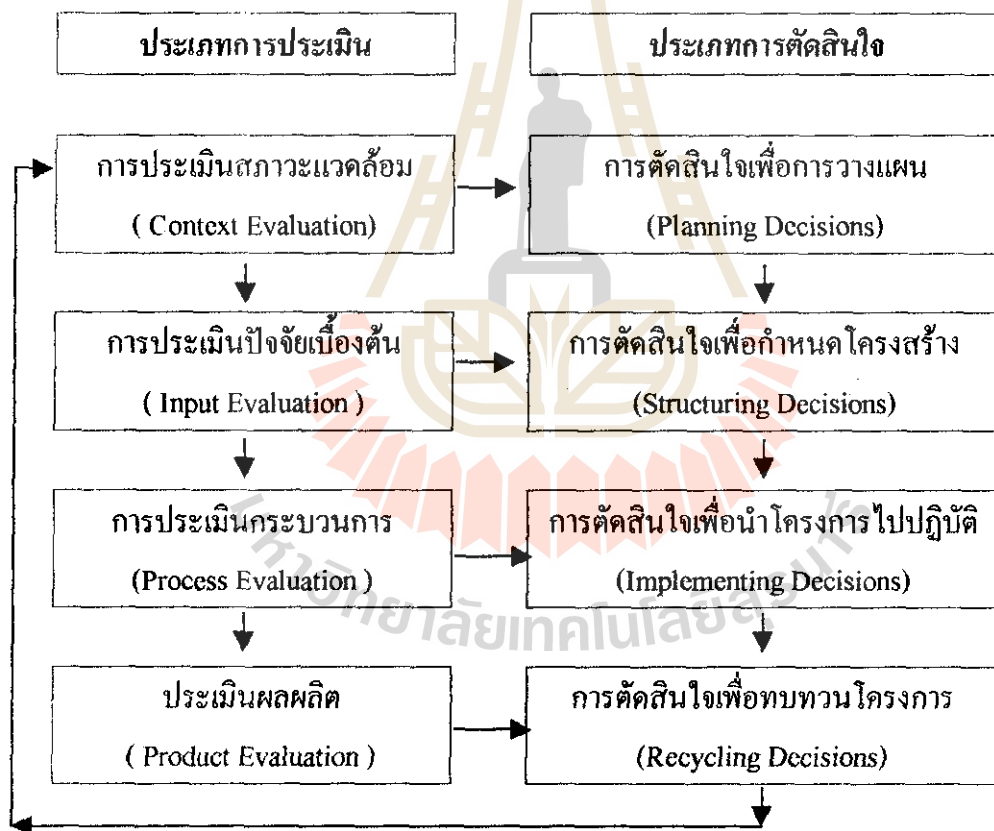
นักทฤษฎี	แนวความคิด
ครอนบาค	การประเมินเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมทางการศึกษาและการประเมินนั้นไม่ควรจะทำได้โดยใช้แค่เพียงแบบทดสอบอย่างเดียว แต่ควรใช้แนวทางการประเมินอีกซึ่งได้แก่ การศึกษากระบวนการ การวัดศักยภาพของผู้เรียน การวัดทัศนคติ การติดตามผล
อัลคิน	การประเมินเป็นกระบวนการของการคัดเลือกเก็บข้อมูลและการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อการเลือกแนวทางในการทำกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ
โปรวัส	การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการค้นหาค่าช่องว่างระหว่างภาวะที่เป็นจริงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเพื่อใช้ภาวะดังกล่าวเป็นตัวชี้หรือระบุข้อบกพร่องของโครงการแนวคิดนี้ถือว่าการประเมินจะต้องดำเนินไปควบคู่กับโครงการ
สตัฟเฟิลบีม	การประเมินเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ โดยการแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ การประเมินสถานะแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต

ที่มา:จากหนังสือบทความการประเมินโครงการ

ตามแนวความคิดของครอนบาค อัลคิน และโปรวัส นั้นเป็นแนวความคิดที่ไม่ได้แยกประเด็นในการประเมินออกอย่างชัดเจน จะเห็นได้จากแนวความคิดของครอนบาคนั้นเน้นศึกษากระบวนการ ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอย่างเดียว ยังมีสิ่งแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และผลที่เกิดขึ้นที่ต้องศึกษาควบคู่ไปด้วย และแนวความคิดของอัลคิน นั้นก็เน้นที่กระบวนการคัดเลือกการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์เท่านั้น ซึ่งอาจมีข้อมูลบางส่วนไม่ได้รับความสนใจ จึงอาจยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุม และยังแนวความคิดของโปรวสนั้นต้อง

กำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อหาข้อบกพร่องระหว่างภาวะความเป็นจริงกับมาตรฐานแล้วโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินี้เป็นโครงการใหม่ที่เกิดขึ้นไม่เคยมีมาก่อน จึงเป็นการยากในการกำหนดมาตรฐานร่วมกันได้ แนวความคิดนี้จึงใช้ไม่ได้

ในการเลือกรูปแบบการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นได้เลือกรูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบิมหรือชีพฟ์โมเดลเพราะแบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่จะประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ จากการรับข่าวสารแบบสะสมที่ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมากทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2540) ก็ได้จากการประเมินหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ภาคผนวก ก) ที่ใช้ชีพฟ์โมเดลในการประเมินเพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ดังภาพที่ 2 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของ
การประเมินตามชีพฟ์โมเดลของสตีฟเฟิลบิม
(เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี, 2542)

5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากรายงานพิเศษโดยกองบรรณาธิการนิตยสารงานวันนี้(2545) ฉบับที่ 45 ,หน้า 15. สรุปสาระสำคัญของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนโดยจะคัดเลือกบัณฑิตว่างงานในท้องถิ่น จำนวน 74,881 คน เข้ารับการอบรมหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ” และส่งเข้าปฏิบัติงานในทุกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ

2. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จัดทำหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ” ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ (สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน) และทบวงมหาวิทยาลัย และภายหลังจากจัดปฐมนิเทศ และฝึกอบรมบัณฑิตผู้ได้รับการคัดเลือกแล้ว จะจัดส่งเข้าช่วยในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ 5 วันต่อสัปดาห์ มีอาจารย์มาสอนเสริมเดือนละ 2 วัน และมีอาจารย์มาเฝ้าติดตามงานเดือนละ 4 ครั้ง รวม 4 วัน

3. การคัดเลือกบัณฑิต จำนวน 74,881 คน จะให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นผู้คัดเลือกจากบัณฑิตที่ด้อยโอกาสและยากจนในท้องถิ่น ให้ได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน แต่จะต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้จ่ายการศึกษาให้บัณฑิตในแต่ละเดือน

4. บัณฑิตผู้รับทุนต้องรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการปฏิบัติงานทุกราย 15 วัน รายเดือน และรายไตรมาส โดยมีคณาจารย์ผู้สอนและคณาจารย์นิเทศคอยช่วยเหลือบัณฑิตในพื้นที่ปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ รวมทั้งมีการประชุมสัมมนาทุก 3 เดือน ทั้งนี้ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลโครงการนี้ ทั้งในระดับส่วนกลาง โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน และคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

จากสาระสำคัญที่เกี่ยวกับโครงการที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่เป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาควบคู่กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่ให้เงินกองทุน (หมู่บ้าน) ละ 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการที่มอบหมายให้คนในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง ดังนั้นจึงต้องมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน โดยการการสร้างรายได้ให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษา

และวางแผนให้มาทำหน้าที่เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้ยั่งยืน ในการที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้านยั่งยืนได้นั้นก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับบัณฑิตเพียงอย่างเดียวหรือขึ้นอยู่กับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเท่านั้นแต่ต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาล หรือสถานะเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามโครงการนี้เป็น โครงการที่มีประโยชน์ทั้งกับรัฐบาล และกับประชาชนทั่วประเทศ คือทำให้รัฐบาลทราบความเป็นจริงที่ไม่เคยทราบมาก่อน จึงทำให้รัฐบาลมีแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างถูกต้อง และตรงจุดมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการการเรียนรู้ของบัณฑิตที่ต้องเข้าถึงท้องถิ่น บัณฑิตเองก็จะได้ยกระดับการศึกษาของตนด้วย

6. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. ชุดวิชาการจัดการและวางแผนธุรกิจ
2. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
3. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน
4. ชุดวิชาสารนิพนธ์
5. หนังสือรวมบทความการประเมิน โครงการ
6. หนังสือการประเมินโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ เป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง (Authentic Evaluation) ตามวัตถุประสงค์ และในวิธีดำเนินการประเมินโครงการได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) จึงได้นำ ซิปป์โมเดล (CIPP Model : Context - Input - Process - Product) ของ Stufflebeam มาใช้ประเมินในความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำที่ประกอบไปด้วยหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ซึ่งต่อไปขอเรียกว่า หน่วยระบบ A และหน่วยระบบการบริหารดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งต่อไปขอเรียกว่า หน่วยระบบ B โดยใช้วิธีการประเมินโครงการตามคู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตบริหารจัดการและประเมินโครงการดังนี้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักเทคโนโลยีสังคม, 2544)

1.1 การประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation : C) ซึ่งมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการประเมินทั้งหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ดังนี้

- 1) จัดเก็บข้อมูลบริบทระดับประเทศ
- 2) จัดเก็บข้อมูลบริบทระดับท้องถิ่นจากแบบเก็บข้อมูลที่กำหนด
- 3) จัดเก็บข้อมูลบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้แต่ละรายจากแบบเก็บข้อมูลที่กำหนด
- 4) จัดเวทีชาวบ้านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน เพื่อค้นหาข้อดีที่ภูมิใจ ปัจจุบันที่ภูมิใจ ความฝัน ความต้องการในอนาคต โดยกระบวนการ AIC สรุปศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย (ภาคผนวก ข)

- 5) เก็บข้อมูลตามแบบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านซึ่งต้องเก็บข้อมูลนี้ 2 ครั้งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างก่อนและหลังการดำเนินการ

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากรที่มีอยู่แล้วว่าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จทั้งหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ซึ่งต้องศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 1) นโยบาย เป้าหมายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ
- 2) ศึกษาความเข้าใจของผู้นำชุมชนและประชาชนในหมู่บ้านที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ
- 3) ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของหมู่บ้านด้านความเข้มแข็งของผู้นำ กรรมการกองทุน ความสามัคคีในหมู่บ้าน และประสพการณ์ที่เกี่ยวกับกองทุน
- 4) ศึกษาระเบียบกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ

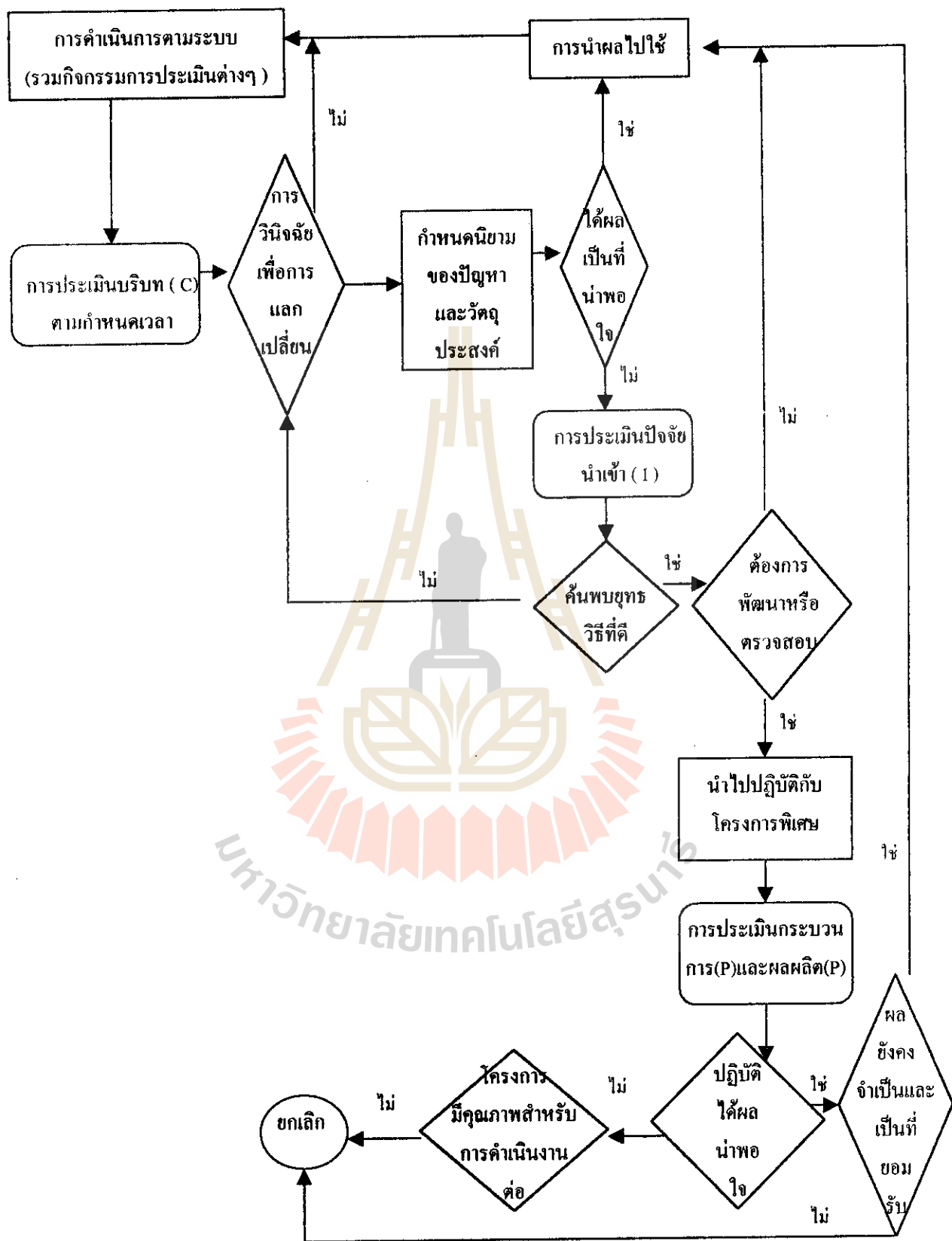
1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อบันทึกภาวะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานและค้นหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปทั้งหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ศึกษากระบวนการช่วยเหลือและสนับสนุนการตั้งกองทุนและจัดทำระเบียบกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ
- 2) ศึกษากระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนและระเบียบกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ
- 3) ศึกษากระบวนการเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำของคณะกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอ
- 4) ศึกษากระบวนการพิจารณาอนุมัติให้สมาชิกกู้เงินจากกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ
- 5) ศึกษาการทำบัญชีของกรรมการกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ
- 6) ศึกษารายกรณีผู้ที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำว่านำเงินดังกล่าวไปทำอะไร ทำอย่างไร
- 7) ศึกษาจากการจัดกลุ่มเสวนาผู้กู้เงินตามลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

1.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่และมีผลกระทบอะไรบ้างเป็นการประเมินคุณค่าของโครงการโดยรวมทั้งหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ซึ่งต้องศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ ด้านความสามารถในการปล่อยเงินกู้และการคืนเงินกู้ อีกทั้งยอดเงินของกองทุนว่ามีเพิ่มมากขึ้นเพียงใด
- 2) ศึกษาผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนว่าประสบผลสำเร็จ มีกำไร มีรายได้เพิ่มหรือขาดทุนอย่างไร
- 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ ว่ามีความคิดเห็น พอใจต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่อย่างไร
- 4) ศึกษาผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยรวมในหมู่บ้านหนองไข่น้ำว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ 5 ข้อ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่อย่างไร
- 5) ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของกองทุนบ้านหนองไข่น้ำเมื่อเริ่มโครงการกับเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ตามประเภทของการประเมินดังกล่าว แสดงถึงการประเมินที่พยายามให้ครอบคลุมกระบวนการทำงานในทุก ๆ ขั้นตอนตามแนวคิดชีพโมเดลของสต๊อฟเฟิลบีมที่ต้องประเมินเพื่อการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ดังภาพที่ 2 ตามที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงตัดสินผลทุกขั้นตอนเพื่อกระบวนการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 3 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 ซิฟฟโมเดลในการประเมินและปรับปรุงระบบ
(เขวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2542)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร(Population) ในที่นี้คือประชาชนที่อยู่ในหมู่ที่ 6 บ้านหนองไข่น้ำ ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการกองทุน ผู้นำหมู่บ้านอย่างเป็นทางการและประชาชนในหมู่บ้านทั้งที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกองทุน ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลก็ด้วยการสุ่มตัวอย่างขณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษา(2545) ได้กำหนดไว้ว่าถ้ามีจำนวนครัวเรือนมากกว่า 100-140 ครัวเรือน ให้ใช้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 คือ 50-70 คน โดยหมู่บ้านแห่งนี้มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 130 ครัวเรือน แต่อาศัยอยู่จริงประมาณ 113 ครัวเรือน ดังนั้นการสุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือ 56 คน โดยใช้หลักการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีของ สุภาพร ทินประภา (ม.ป.ป.) ที่กล่าวไว้ว่าวิธีการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มจะได้ตัวแทนที่ดี ดังนั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ดีของหมู่บ้านแห่งนี้คือการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งเป็นซอย ๆ เพราะในพื้นที่หมู่บ้านแห่งนี้มีลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ที่แบ่งตามซอย ที่มีทั้งหมด 6 ซอยหลัก ๆ (ภาคผนวก ข) ซึ่งคนที่อยู่ในซอยเดียวกันจะรักใคร่สามัคคีกันและส่วนใหญ่อีกจะเป็นญาติพี่น้องกัน ดังนั้นการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นซอยนี้ก็น่าจะได้ตัวแทนของประชากรที่กระจายจำนวนตัวอย่างออกไปได้ดี ดังนั้นแผนผังการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นซอยตามแผนภาพที่ 4 ต่อไปนี้

ที่มา: แผนผังครัวเรือนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

ภาพที่ 4 แผนผังการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นซอย

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำเป็นโครงการที่ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบตามระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ภาคผนวก ฉ) คือ

1. หน่วยระบบ A : หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำโดยใช้หลักการประเมินแบบชีพชีโมเดลซึ่งได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการประเมินโครงการตามองค์ประกอบดังนี้

1. ตัวชี้วัดบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Indicator) แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

ก. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น การทำมาหากินของประชากร ซึ่งตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 3) คุณค่าการค้าของประเทศ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5) สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ
- 6) สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ
- 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ข. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น ภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน การทำมาหากินของประชาชนในหมู่บ้าน ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2) สภาพปัจจุบัน
- 3) เศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 4) สังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน
- 5) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) ผู้นำชุมชนและการรวมกลุ่ม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) นโยบายของรัฐบาล
- 2) เงิน 1 ล้านบาท
- 3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 4) สมาชิกกองทุน
- 5) เงินออมและเงินทุนจากสมาชิก
- 6) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 7) ผู้สมัครขอกู้เงิน
- 8) การประชาสัมพันธ์

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) กระบวนการที่เกี่ยวกับกองทุน ได้แก่
 - การคัดเลือกคณะกรรมการ
 - การจัดทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียนกองทุน
 - การจัดทำระเบียบกองทุน
 - การทำบัญชีกองทุน
- 2) กระบวนการที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุน ได้แก่
 - การรับสมัครสมาชิก
 - การพิจารณาอนุมัติเงินกู้

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - จำนวนผู้กู้
 - ยอดเงินให้กู้
 - จำนวนสมาชิกกองทุน
- 2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่
 - จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้
 - จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

- ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน
- เกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
- การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

1. ตัวชี้วัดบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Indicator) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ก. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ	} ตัวชี้วัดบริบททั้งสองระดับนี้ประกอบไปด้วยตัวแปรเช่นเดียวกับระบบ A
ข. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น	
ค. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว	
- ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
- 2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ
- 3) หนี้สินของครอบครัว
- 4) อาชีพหลักของผู้ดูแล
- 5) รายได้ของครอบครัว
- 6) ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- 2) เงินลงทุนอื่น ๆ นอกเหนือจากเงินกู้
- 3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
- 4) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) การทำกิจการถูกวิธี
- 2) การหาตลาดที่ดี
- 3) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน
- 4) การใช้จ่ายเงินกู้

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- รายได้เป็นเงิน
- ผู้กู้เงินได้ผลิตเป็นสิ่งของ

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- ผู้กู้ได้ดำเนินกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

- ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
- ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
- การกลับคืนถิ่นของประชาชน
- คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงกัน เช่น บังจายนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งพาผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดบังจายนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้ประสบผลสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งไปเป็นบังจายนำเข้าให้แก่ หน่วยระบบ A มากขึ้น และผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบผลสำเร็จ แต่ในโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ยังไม่สามารถหาข้อสรุปโดยรวมได้ เพราะในหน่วยระบบ A และในหน่วยระบบ B ยังดำเนินการไม่สมบูรณ์ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนเงินกู้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้เครื่องมือทางสังคมศาสตร์ในการเก็บข้อมูลคือ

1. **แบบสัมภาษณ์** เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย ตามที่ผู้ทำสารนิพนธ์กำหนดไว้ และคำถามที่ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามจากแบบสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ ดังนี้

- บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
- บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน
- บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัววัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ในทัศนคติของประชาชน
- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

2. **แบบสังเกต** เป็นเครื่องมือวิจัยที่ต้องใช้ตัวบุคคลซึ่งในที่นี้คือ ตัวของผู้ทำสารนิพนธ์เอง มาทำหน้าที่ในการวัด โดยการใช้หู และตา เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม ฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้เพื่อป้องกันการลืมสิ่งที่ได้จากการสังเกต และเพื่อ ไม่ให้การสังเกตออกนอกประเด็นมี 2 ลักษณะคือ

ก. **แบบสังเกตโดยตรง** เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนโดยผู้ทำสารนิพนธ์เอง เช่น การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน บางครั้งผู้ทำสารนิพนธ์ต้องให้การสังเกตโดยตรงจากพฤติกรรมของคณะกรรมการแต่ละคนตามแบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ ดังนี้

- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน
- บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- บร.12 การวิเคราะห์จัดแผนแม่บทชุมชน

ข. แบบสังเกตทางอ้อม เป็นการให้ผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้วมาเล่าให้ผู้ทำสารนิพนธ์ฟังในภายหลัง เช่น การรับฟังการบอกเล่าของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์

- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน

3. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสอบถาม มีทั้งการให้เขียนตอบ การกรอกข้อความสั้นๆหรือตอบยาวๆ ซึ่งมีรูปแบบเป็นแบบสอบถาม คือ

ก. แบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed Form Questionnaire) เป็นคำถามที่มีแนว คำตอบไว้แล้วและให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เลือกตอบ ได้แก่

- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

ข. แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่มีการกำหนดคำตอบแต่ละเปิด โอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ถามได้อย่างอิสระ ได้แก่

- บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการประเมินนั้นจะต้องมีแหล่งข้อมูล ประเภทของข้อมูล และขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ตามแหล่งข้อมูลโดยวิธีการดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงด้วยตนเองจาก

1. การสัมภาษณ์ โดยการใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.) สัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ย่าง เพราะผู้ทำสารนิพนธ์สามารถถามคำถามจากแบบรายงานต่าง ๆ ได้ เช่น การเก็บข้อมูลบริบทของหมู่บ้าน (บร.1) โดยการสัมภาษณ์จากผู้ใหญ่บ้าน คนที่มีความอาวุโสและอาจเป็นผู้มีส่วนร่วมในการก่อตั้งหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
2. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยที่ผู้ทำสารนิพนธ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับฟังและจดบันทึกซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆได้ เช่น การประชุมคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้าน ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์อาจช่วยในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกองทุนได้

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการเก็บข้อมูลที่ให้บุคคลอื่นเป็นผู้เก็บข้อมูลให้และนำมาจดบันทึกเพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน

4. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกันมาร่วมแสดงความคิดเห็น หรือปรึกษาหาแนวทางในการปฏิบัติงาน หรือแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น การจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและปฏิกิริยาของสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นข้อมูลที่ได้โดยการค้นคว้าและหาข้อมูลจากเอกสารที่มีอยู่ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นข้อมูลที่มีหลักฐานข้อเท็จจริง สามารถใช้อ้างอิงได้ เช่น

- ข้อมูล จปฐ.
- ข้อมูล กชช.2ค.
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ
- คู่มือสำหรับประชาชนในการจัดตั้งและดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เอกสารสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พ.ศ. 2544
- สมุดบันทึกรายงานการประชุมหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

ประเภทของข้อมูล

โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ก็ต้องเก็บข้อมูลแยกตามประเภทของข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในหมู่บ้าน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการบรรยายลักษณะที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ทักษะ ทักษะ ซึ่งมีวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินการปฏิบัติการของนักศึกษาในคู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมินโครงการ ดังนี้

1. ทำการเก็บข้อมูลบริบทหมู่บ้านหนองไข่น้ำ โดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารจากอำเภอ เช่น จปฐ. กชช.2ค. ตามแบบ บร.1
2. ทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำและประชาชนในหมู่บ้านในเรื่องความเข้าใจและทัศนคติที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามแบบ บร. 3
3. ทำการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ในครั้งที่ 1
4. ทำการสังเกตการจัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ด้วยกระบวนการ AIC ตามแบบ บร.12
5. ทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำและการจัดทำระเบียบกองทุน ตามแบบ บร. 9 โดยการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
6. ทำการสัมภาษณ์และสังเกตผู้กู้เงินกองทุนบ้านหนองไข่น้ำในเรื่องการดำเนินการตามโครงการเงินกู้เป็นระยะ ๆ ตามแบบ บร. 4 และ บร. 11
7. ทำการสังเกตการจัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทตำบลจันทิก ด้วยกระบวนการ AIC ตามแบบ บร.12
8. ทำการสังเกตและจัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกลุ่มผู้กู้เงิน กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ตามแบบ บร. 6
9. ทำการสังเกตการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำตามแบบบร. 9
10. ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อการติดตามประเมินโครงการโดยการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือน ตามแบบ บร. 9
11. ทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติต่อกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ ตามแบบ บร. 9
12. ทำการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ โดยการสอบถามและการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ในครั้งที่ 2

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการนี้ได้แบ่งตามประเภทของข้อมูลดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.2545ข)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลให้อยู่ในลักษณะตัวเลข และสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลตามแบบต่าง ๆ นั้นมาใช้ในการบรรยายลักษณะของข้อมูลที่เป็นค่าร้อยละ (Percentage) โดยการแจกแจงความถี่โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนความถี่ในแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด}} \times 100$$

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหรือความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ จากแบบสอบถาม และบันทึกการสัมภาษณ์หรือจากการสังเกต ตามแบบ แบบ.1-12 นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลในประเด็นต่าง ๆ ให้ได้ข้อมูลมาในการวิเคราะห์โดยวิธีการแปลความหมายหรือการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีที่เป็นการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุปที่ได้

สรุปวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการตามที่กล่าวมาทั้งหมดในบทนี้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

ตัวแปรที่ศึกษา	การประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	การเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
บริบท (Context)	ประเมินบริบท (Context Evaluation)	ตัวชี้วัดบริบท (Context Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ
ปัจจัยนำเข้า (Input)	ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ
กระบวนการ (Process)	ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ
ผลผลิต (Product)	การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)	ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ประกอบด้วยกรายงานข้อมูลที่ได้ดำเนินการตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์โมเดล (CIPP Model) โดยมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ผลการประเมินบริบท
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ
 - 4.1 เพื่อให้ทราบว่าการะบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติตามที่กำหนดไว้ 5 ข้อ มากน้อยเพียงใด
 - 4.2 เพื่อให้ทราบปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ
 - 4.3 เพื่อให้ได้ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนองไข่น้ำ และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
 - 4.4 เพื่อให้ทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

โดยที่ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าได้-เลย ได้นำเสนอข้อมูลในสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ได้แสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบท

ผลการประเมินบริบทโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำทั้งหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) มีผลการประเมินดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ มีผลการประเมินบริบทใน 2 ระดับ ดังนี้

ก. บริบทระดับประเทศ

1) สถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันประชาชนทุกระดับได้รับความเดือดร้อนอันเกิดมาจากมีรายได้น้อยเพียงพอกับรายจ่ายเป็นผลมาจากการตกงาน ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ กำลังซื้อของคนในประเทศตก รัฐบาลจึงตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินนโยบายเพื่อลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายนำไปสู่การพอมีพอกิน รัฐบาลจึงจัดนโยบายเร่งด่วน 9 ข้อ ดังนี้

1. การพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร
2. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน
3. การจัดตั้งธนาคารประชาชนเพื่อการกระจายโอกาส การเข้าถึงแหล่งเงินให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย
4. การจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่อย่างเป็นระบบ
5. จัดตั้งบริษัทกลางในการบริหารสินทรัพย์ เพื่อดำเนินการให้หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ออกจากระบบของธนาคารพาณิชย์โดยเร็ว
6. พัฒนารัฐวิสาหกิจ ให้เป็นองค์กรหลักในการกอบกู้เศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประเทศ
7. สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค
8. เร่งจัดตั้งสถาบันบำนาญผู้สูงอายุเพื่อลด ควบคู่ไปกับการปราบปรามและป้องกัน
9. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การดำเนินงานธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจรัฐบาลมีนโยบายหลายด้านที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสนองความต้องการของตลาดยุคใหม่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพของทักษะที่โดดเด่น

เพื่อสร้างฐานรากการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้านคือ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2545ก)

1. ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

- การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ
- การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและส่งเสริมการทำเกษตรกรรมที่กิน ทำกิน โดยการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน
- ส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

2. ด้านอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

- ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ
- เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นบ้านและเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมทางการผลิต
- พัฒนาศูนย์กลาง และแรงงานภาคอุตสาหกรรม
- ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ
- ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน
- สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3. ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

รัฐมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยว โดย

- พัฒนาภาคบริการจากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานจัดหน่วยงานและองค์กร เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพบริการอย่างเต็มที่
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประจักษ์หลักในการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้

จุดอ่อนของการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ซึ่งในการจะพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นี้ก็ต้องคำนึงถึงจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา SMEs ร่วมกันก่อนนั้นก็คือการคำนึงถึงมิติสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันอังคารที่ 20 สิงหาคม 2545, หน้า 18) ที่กล่าวถึง นายสมบัติ เทสกุล สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ระบุว่า การศึกษาผลกระทบจากอุตสาหกรรมต่อสุขภาพของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนใกล้เคียง ส่วนใหญ่เน้นไปที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งปรากฏผลกระทบอย่างรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดจนและก่อให้เกิดการสูญเสียอย่างมากต่อสังคมโดยรวม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือไม่มีความเสี่ยงต่อการทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพเลย ทั้งนี้จากการศึกษาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ด้วย เช่น โรงสีข้าว อู่เคาะฟันสิรดยนต์ นอกจากนี้ยังพบประเด็นปัญหาโรคติดต่อจากแรงงานต่างชาติ การพัฒนา SMEs ของประเทศไม่เพียงแต่ส่งผลต่อสุขภาพกาย แต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพใจทั้งในส่วนของแรงงานในโรงงาน และชุมชนใกล้เคียงด้วย นอกจากนี้การประกอบการได้มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในหลายด้าน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบนิเวศการประมง และทำลายแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค บางพื้นที่ต้องเผชิญปัญหากลิ่นเหม็นจากโรงงาน รบกวนจิตใจของประชาชนผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียง บางแห่งปล่อยสารพิษ ตลอดจนฝุ่นละอองออกมาปะปนในบรรยากาศ บางแห่งก่อสารและกากของอันตราย จากกระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมที่ต้องใช้สารเคมีที่มีอันตรายมาเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต

แผนนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา SMEs เกี่ยวข้องกับแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งแผนแม่บท SMEs ได้วางยุทธศาสตร์ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้แก่ผู้ประกอบการ ขณะที่ด้านแรงงานได้เน้นเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน แต่สิ่งที่ขาดหายไปคือเรื่องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพผู้บริโภค เพราะฉะนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาให้มากขึ้นคือเรื่องสิ่งแวดล้อมเนื่องจากปัญหาการกำหนดนโยบายกว้างมากและจำกัดแต่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม รัฐบาลยังไม่เข้าไปสนับสนุนอย่างเต็มที่ ดังจะเห็นที่ผ่านมามาตรัฐตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2535 เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการที่มีสิทธิ์ขาด ทำให้ผู้ประกอบการที่ไม่มีสิทธิ์ขาดไม่สามารถเข้าไปใช้กองทุนดังกล่าวได้ ในแง่นี้นโยบายของรัฐจึงเป็นนโยบายที่เลือกปฏิบัติและเมื่อพิจารณานโยบายด้านแรงงานว่ายังไม่เป็นนโยบายคุ้มครองแรงงานต่างด้าวหรือแม้แต่แรงงานไทยก็ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือว่าจะได้รับสิทธิประโยชน์อะไรจากการเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ส่วนนโยบายของธุรกิจและความปลอดภัยของผู้บริโภคยังขาดนโยบายที่ชัดเจน

ที่จะไปควบคุมกำกับดูแล จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้สินค้าหลายประเภทยังไม่มีมาตรฐาน รัฐบาลต้องหาแนวทางว่าจะทำอย่างไรให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ ขณะเดียวกันก็ต้องไม่สร้างต้นทุนเพิ่มในการจัดการหรือการผลิต

นโยบายของรัฐยังไม่มีมาตรฐานหรือกลยุทธ์ใดในการพัฒนา SMEs โดยรวม แต่ได้ไปอิงไว้กับนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานนโยบายสิ่งแวดล้อมก็ไปอยู่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นโยบายแรงงานก็ไปอยู่ที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นโยบายคุ้มครองผู้บริโภคก็ไปอยู่กับกระทรวงสาธารณสุข มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นอยู่กับกระทรวงอุตสาหกรรม ทำให้ออกมาในลักษณะต่างคนต่างทำต่างคนต่างเดิน เพราะฉะนั้นรัฐบาลต้องหาแนวทางให้เป้าหมายการพัฒนาอยู่ในทิศทางเดียวกัน

3) ดุลการค้าของประเทศ

สำหรับดุลการค้าในช่วงมกราคม – มีนาคม 2545 ไทยเกินดุลเป็นมูลค่า 822.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเกินดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา อาเซียน และสหภาพยุโรป ส่วนญี่ปุ่น และจีน ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้า 756.9 และ 417.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ (ทันโลก ทันเศรษฐกิจ, พฤษภาคม 2545, หน้า 10)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวถึง นโยบายในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ ไว้ดังนี้

1. เร่งรัดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีผลต่อการยกระดับรายได้ของประชาชนและหยุดการหลุดตัวทางเศรษฐกิจ โดยคงภาวะการขาดดุลการค้าลงต่อไประยะหนึ่งในกรอบการรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพและวินัยการคลังที่เหมาะสม
2. ปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อส่งเสริมการกระตุ้นภาคเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นภายในประเทศและเป็นพื้นฐานในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต พร้อมทั้งสนับสนุนการอบรมการระดมทุนและการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่
3. บริหารการคลังอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะการรักษาวินัยทางการคลังจัดทำแผนการบริหารทรัพย์สินและหนี้สินสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และคุ้มค่า เพื่อการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก เพื่อสร้างฐานรายได้ให้แก่ประชาชนและเอกชนเป็นหลัก

4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันถูกใช้อย่างสิ้นเปลือง ถูกทำลายอย่างต่อเนื่องขาดการดูแลเอาใจใส่ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย ทำให้การพัฒนาประเทศขาดความสมดุล ตัวอย่างสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างเห็นได้ชัด อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย ฝุ่นละออง เสียงดังของโรงงานและรถยนต์ในเมืองใหญ่ ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ป่าถูกทำลาย การทำประมงผิดวิธีล้วนเป็นปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขโดยเร่งด่วน รัฐบาลจึงมีนโยบายในการบริหารจัดการ ดังนี้

รัฐบาลมีนโยบายในการฟื้นฟูสภาพและคุณภาพการป้องกันเสื่อมโทรม หรือการสูญสิ้นไป และการนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตเกิดความสมดุลในการพัฒนาและรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

1. บริหารและจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นดั้งเดิม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการควบคุมและกำจัดมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต
3. สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณาในการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในกรณีดำเนินโครงการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม
4. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการบริหารจัดการกับสิ่งแวดล้อม

5) สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่า ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนมีสาเหตุเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยากจนและไม่สามารถเข้าสู่แหล่งเงินในระบบได้ และต้องพึ่งพาแหล่งเงินนอกระบบและเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ทางรัฐบาลจึงมีนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหา ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างสินเชื่อและเงินทุนภาคเกษตรให้สอดคล้องกับวงจรการผลิตเร่งรัดแก้ไขหนี้สินของเกษตรกร การพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี

2. ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน
3. โครงการธนาคารเพื่อการเข้าสู่แหล่งเงินทุนของผู้มีรายได้น้อย
4. ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

6) สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่า บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท สาเหตุเกิดจากช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย สังคมเมืองกับสังคมชนบทมีมากขึ้น ไม่มีความสมดุลในการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง การศึกษา สาธารณสุข และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของราชการทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รัฐบาลจึงวางนโยบายเพื่อบริหารจัดการดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการผลิตภาคเอกชนและสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน
2. พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรสมัยใหม่ ส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเกษตรและความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศด้านการตลาด การเกษตร เพื่อสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมสหกรณ์ ธุรกิจชุมชน สถาบันการเกษตรและองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง
4. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการวิจัยจากภูมิปัญญาไทยผสมกับวิทยาการสมัยใหม่
5. ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ

7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่าในปัจจุบันการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกสืบเนื่องจากเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารหรือสื่อต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้าโอกาสที่ได้รับรู้เอาค่านิยมจากโลกที่เจริญกว่าเป็นไปได้ง่าย ทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท เหตุนี้เองที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจาก ค่านิยมบางอย่างไม่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น ชื้อรถราคาแพงๆ เลือกราคาแพง ท่องเที่ยวต่างประเทศ ชื้อสินค้ายี่ห้อดังจากต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่สมดุลกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ ทำให้ชนชั้นที่ด้อยโอกาสในสังคมมีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เมืองกับชนบท

ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์ เป็นต้น

ดังนั้นการรับเอาค่านิยมจากต่างประเทศ รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้การปรับใช้วัฒนธรรมจากต่างประเทศให้กับสังคมไทยให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ยังคงเอกลักษณ์ไทย

ข. บริบทระดับท้องถิ่น

1) ความเป็นมาของหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ

ประวัติศาสตร์จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ นายอ่อน ธรรมจันทร์ ได้กล่าวว่า หมู่บ้านแห่งนี้มีชื่อหมู่บ้านตามชื่อหนองน้ำที่ชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า หนองไผ่น้ำ เหตุที่เรียกเช่นนั้นก็เพราะในหนองน้ำแห่งนี้มีไผ่น้ำ ซึ่งเป็นพืชชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นอาหารได้ พอมีประชาชนเริ่มเข้ามาอยู่มากขึ้นจึงตั้งหมู่บ้านขึ้น ในปี พ.ศ. 2509 เป็น “หมู่บ้านหนองไผ่น้ำ” นับแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ รวมเป็นระยะเวลาที่ก่อตั้งหมู่บ้านนี้มาได้ 34 ปีแล้ว ซึ่งสามารถสรุปประวัติศาสตร์หมู่บ้านแห่งนี้ได้ตามตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สรุปประวัติศาสตร์หมู่บ้านหนองไผ่น้ำ

ปี พ.ศ.	สภาพการณ์
2509	เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน แต่ไม่สามารถระบุได้ว่ามีจำนวนครัวเรือนเท่าใด คนกลุ่มแรกที่เริ่มเข้ามาในหมู่บ้าน มีชาวบ้านสเลา ต.พลสงคราม อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา ที่เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ก่อน แต่กลุ่มคนที่ตั้งหมู่บ้านคือชาวบ้านบึงคา อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี
2514	เริ่มก่อตั้งโรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมู่บ้านชื่อว่า โรงเรียนบ้านหนองไผ่น้ำ ลำพญากลาง
2527	เริ่มมีถนนทางลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน
2530	เริ่มมีไฟฟ้าใช้
2537	ก่อตั้งสถานีอนามัยบ้านหนองไผ่น้ำ

ตารางที่ 3 สรุปประวัติศาสตร์หมู่บ้านหนองไช้่น้ำ (ต่อ)

ปี พ.ศ.	สภาพการณ์
2542	มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือเมื่อเสียชีวิต
2543	เริ่มมีหอดักเก็บน้ำประปาไว้ใช้ในหมู่บ้านที่อยู่ในซอยบ้านใหม่สุพรรณและซอยบ้านซำบไม้ล้มที่ใช้น้ำร่วมกัน*
2544	- มีถนนลาดยางในซอยหลังโรงเรียน เป็นระยะทางประมาณ 500 เมตร - มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองไช้่น้ำ - มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ผู้เลี้ยงโคนม - มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองไช้่น้ำ
2545	- มีหอดักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น 2 แห่ง เพื่อเก็บน้ำประปาใช้กันในซอยสองพัฒนาและซอยบ้านไร่เกร่งคอย*

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม 2544

*จากการสังเกต

2) สภาพปัจจุบัน

การตั้งถิ่นฐานของชาวบ้านในพื้นที่หมู่ 6 บ้านหนองไช้่น้ำ มีลักษณะความเป็นอยู่แบบเป็นเครือญาติกัน จะสังเกตได้จากนามสกุล ถ้าหากอยู่ในซอยเดียวกันจะมีนามสกุลเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการตั้งถิ่นฐานก็จะเป็นไปตามเครือญาติที่อยู่กันมาก่อน แล้วหลังจากนั้นก็ย้ายตามๆ กันมา เป็นหมู่บ้านที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

ท่าเลที่ตั้งจากการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ถึงท่าเลที่ตั้งหมู่บ้านได้ความว่า ก่อนตั้งหมู่บ้านพื้นที่แถบนี้เป็นป่าปรมิภูเขาล้อมรอบ มีดินไม้ที่ไม่ค่อยใหญ่นัก มีหนองน้ำและลำคลองไหลผ่านรอบหมู่บ้านจึงเป็นที่ที่มีคนมาสนใจบุกเบิกถางป่าและจับจองที่กันแต่ที่ดินในเขตนี้เป็นที่ทหารจึงได้มีการจัดสรรแบ่งลอมค์ให้กันและก็ได้ทำมาหากินกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ ตามที่สังเกตมาได้ดังนี้

ทิศเหนือ	ติด	หมู่ 12	บ้านลำพญากลาง
ทิศใต้	ติด	หมู่ 5	บ้านสอยดาว และ
		หมู่ 11	บ้านหนองสะแกเหนือ
ทิศตะวันออก	ติด	หมู่ 11	บ้านหนองสะแกเหนือ
ทิศตะวันตก	ติด	หมู่ 17	บ้านซำบไม้ล้มเหนือ และ
		หมู่ 5	บ้านสอยดาว

3) เศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านหนองไข่น้ำนี้มีรายได้ต่อปีในแต่ละครอบครัวโดยเฉลี่ยแล้วอาชีพการรับราชการเป็นอาชีพที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือนมากที่สุด แต่ก็ยังมีเพียงไม่กี่ครัวเรือนจึงไม่เป็นการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงเช่นอาชีพการเลี้ยงโคนมซึ่งมีผู้ประกอบอาชีพนี้จำนวนมากที่สุดในหมู่บ้านถึงร้อยละ 65 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (102 ครัวเรือน) ดังจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ

ประกอบอาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ	รายได้เฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือน (บาท)
เลี้ยงวัวนม	65	65	60,000
ทำไร่ ทำสวน	20	20	50,000
ค้าขาย	7	7	40,000
ข้าราชการ	5	4	240,000
รับจ้าง	5	4	36,000
รวม	102	100	426,000

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544

4) สังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

สังคมของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ จากการสังเกตชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน พบว่าประชาชนในหมู่บ้านแห่งนี้จะอยู่กันเป็นเครือญาติยังเป็นญาติกันก็ยิ่งรักใคร่กันดี มีความสมัครสมานสามัคคีกัน

วัฒนธรรมของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ จากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์เป็นคนในพื้นที่ ทำให้ทราบว่าในหมู่บ้านแห่งนี้ไม่มีวัดประจำหมู่บ้าน แต่มีวัดที่ใกล้ที่สุด คือ “วัดคลองลึก” ซึ่งเป็นวัดส่วนรวมที่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านใกล้เคียงกันอันได้แก่ หมู่ 12 หมู่ 11 หมู่ 9 และหมู่ 6 บ้านหนองไข่น้ำ ได้ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามประเพณีทั่วไป และนอกจากประชาชนในหมู่บ้านแห่งนี้จะปฏิบัติตนตามหลักศาสนาแล้วยังปฏิบัติตนอันเป็นประโยชน์แก่หมู่บ้านในวันสำคัญคือการร่วมกันถวายเป็นพุทธบูชาถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ในวันเฉลิมพระชนพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีเป็นการเกิดพระเกียรติ

5) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ

การขยายตัวของประชากร ข้อมูลจากสถานีอนามัยบ้านหนองไข่น้ำ ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 พบว่า มีจำนวนประชากรในหมู่บ้านทั้งหมดประมาณ 464 คน มีผู้ชายและผู้หญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีประชากรในช่วงอายุ 18-60 ปี ประมาณร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งถือได้ว่าวัยนี้เป็นวัยที่มีขีดความสามารถในการทำงานสูงกว่าช่วงอายุอื่น ๆ จึงทำให้มีแนวโน้มว่าหมู่บ้านนี้จะยังคงมีศักยภาพในการประกอบอาชีพและมีแนวโน้มว่าจะเป็นเช่นนี้ต่อไปอีก 10 ปีข้างหน้า เพราะมีประชากรในวัยเด็กคือช่วงอายุ 6-18 ปีมีประมาณร้อยละ 20 ที่จะเติบโตมาเป็นวัยผู้ใหญ่วัยทำงานประกอบกับมีประชากรในช่วงอายุ 50-60 ปี เพียงร้อยละ 10 ที่จะป็นวัยชรา จึงยังคงทำให้ประชากรในช่วงอายุ 18-60 ปี มีประมาณร้อยละ 60 เช่นเดิมในช่วง 10 ปีข้างหน้านี้ ดังจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดง จำนวนประชากรจำแนกตามอายุของประชากร

ช่วงอายุ(ปี)	เพศชาย(คน)	ร้อยละ	เพศหญิง(คน)	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	5	1.08	5	1.08
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	9	1.94	11	2.37
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	25	5.38	30	6.47
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	8	1.73	8	1.72
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	12	2.59	16	3.44
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	113	24.35	123	26.51
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	19	4.09	24	5.17
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	23	4.96	33	7.11
รวม	214	46.12	250	53.88

ที่มา: เอกสารสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พ.ศ. 2544

โรงเรียนและการศึกษามีโรงเรียนระดับประถมศึกษา คือ โรงเรียนบ้านหนองไข่น้ำลำพญากลาง เป็นโรงเรียนในหมู่บ้าน เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่หก โดยมีพื้นที่จำนวน 10 ไร่ มีอาคารเรียนจำนวน 3 อาคาร มีครูทั้งหมด จำนวน 10 คน มีนักการภารโรงจำนวน 1 คน และมีนักเรียนจำนวน 206 คน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันดังจะแสดงให้เห็นตามตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา พ.ศ.2544

ระดับชั้น	อายุ (ปี)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อนุบาล	3-6	67	33
ป.1	7	28	14
ป.2	8	22	10
ป.3	9	18	9
ป.4	10	21	10
ป.5	11	18	8
ป.6	12	32	16
รวม		206	100

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544

สุขภาพอนามัย จากการสังเกตในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชนของหมู่บ้านแห่งนี้ พบว่าในหมู่บ้านมีสถานที่อำนวยความสะดวกในด้านสุขภาพอนามัยที่อยู่ในหมู่บ้านทั้ง 2 แห่ง คือ

1. สถานีอนามัยบ้านหนองไข่น้ำ
2. สถานพยาบาลและผดุงครรภ์ ที่เปิดบริการในเวลากลางวันเนื่องจากเวลาทำการของสถานีอนามัยโดยความควบคุมของหมอในสถานีอนามัยเอง

สภาพที่ดินและป่าไม้ ในพื้นที่หมู่บ้านแห่งนี้มีสภาพดินเป็นดินค้ำรวน ไม่อุ้มน้ำ สังเกตได้จากสภาพดินหลังฝนตกหน้าดินจะแห้งเร็วมากหากฝนไม่ตกหนักจริง ๆ จะไม่มีน้ำขังตามแอ่งเล็ก ๆ ดังนั้นสภาพดินแบบนี้จึงเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชอายุสั้นๆ เช่น ข้าวโพด และพืชที่ทนแล้งได้ เช่น มันสำปะหลัง และไม่มีป่าไม้หลงเหลืออยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหนองไข่น้ำแห่งแล้ว ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร และเป็นที่อยู่อาศัยเพียงเล็กน้อย แล้วก็มีพื้นที่ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ด้วย โดยพื้นที่เหล่านี้จะเป็นพื้นที่ของทหารทั้งหมด ชาวบ้านจึงไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองมีเพียงสิทธิ์ในการทำกินเท่านั้น ซึ่งจะจำแนกได้ดังตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนที่ดินของหมู่บ้าน

พื้นที่	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
ทำการเกษตร	1,100*	95.65
อยู่อาศัย	34*	2.96
สาธารณะ	16	1.40
- โรงเรียนบ้านหนองไข่น้ำ 10 ไร่		
- สถานีอนามัยบ้านหนองไข่น้ำ 2 ไร่		
- กลุ่มเกษตรตำบลจันทิกร 3 ไร่		
- พื้นที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร 1 ไร่		
รวมทั้งหมด	1,150	100

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม 2544

* ทะเบียนราชชื่อผู้ขอเช่าที่ราชพัสดุ แปลง นม.496 หมู่ 6 พ.ศ. 2545

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน จากการสังเกตพบว่าในปัจจุบันแหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้านไม่มีแล้ว เนื่องจากลำคลองเมื่อก่อนที่มีน้ำพอกินพอใช้ก็เหือดแห้งไปมีน้ำไม่พอใช้ตลอดปี ดังนั้นจึงได้มีการค้นหาแหล่งน้ำแห่งใหม่ โดยการเจาะบ่อบาดาลขึ้นมาใช้กันมากขึ้น ซึ่งเป็นทรัพยากรสมบัติหรือแหล่งน้ำส่วนตัวถ้าหากใช้ของของตนเอง แต่ถ้ามีหน่วยงานของรัฐ เช่น อบต. เข้ามาช่วยในการเจาะบ่อบาดาลและสร้างหอดักสูบน้ำให้ใช้เป็นน้ำประปา ก็จะเป็นแหล่งน้ำส่วนรวมซึ่งสามารถจำแนกได้ดังตารางที่ 8 ต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจมนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน (แหล่ง)		การใช้น้ำ	
	ส่วนรวม	ส่วนตัว	ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อบาดาล	5	10	14	1
คลอง	1	-	-	1

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม 2544 และจากการสังเกต

6) ผู้นำชุมชนและการรวมกลุ่ม

ผู้นำชุมชนจากการสังเกตการได้มาซึ่งผู้นำของหมู่บ้านนั้นก็ไดมาจากการได้รับคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านทั้งนั้น หากได้มีการให้เป็นผู้นำในครั้งหนึ่งแล้วก็จะได้เป็นผู้นำด้านต่าง ๆ ตามมาด้วย ดังนั้นไม่ว่าจะมีการตั้งกลุ่มอะไรขึ้นมา การเลือกผู้นำเป็นตัวแทนในการบริหารกลุ่มก็

จะเป็นคน เดิมที่ได้มีการคัดเลือกให้เป็นผู้นำกันมาแล้วแทบทั้งนั้น จะดูได้จากการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ. ศ. 2544 ที่ผ่านมานี้ โดยดูได้จากตารางที่ 9 เป็นการเปรียบเทียบตำแหน่งในกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบตำแหน่งของผู้นำในกลุ่มต่าง ๆ

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง				
	กองทุนเงิน ด้าน	กลุ่มออมทรัพย์ บ้านหนองไข่น้ำ	กลุ่มออมทรัพย์ ผู้เลี้ยงโคนม	กลุ่มอาชีพ หมู่บ้าน	อื่น ๆ
นายวินัย ไชยรัตน์	ประธาน	ประธาน	ประธาน	กรรมการ	ผู้ใหญ่บ้าน
นายชูชาติ จิตชุม	รองประธาน	รองประธาน	กรรมการ	กรรมการ	อดีต สอบค.
นางจำแรงแจ้ง ชัยภูมิ	เลขานุการ	เลขานุการ	กรรมการ	กรรมการ	สอบค. 2 สมัย
นายมานพ เพ็งคล้าย	ประชาสัมพันธ์	กรรมการ	กรรมการ	กรรมการ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่ บ้าน
นางสำเริง พงษ์เพ็ง	กรรมการ	-	-	ประธาน	ประธานกลุ่มแม่ บ้านสตรี
นางวัลภา หมวกเหล็ก	เหรัญญิก	เหรัญญิก	เลขานุการ	-	พนักงานบัญชี บริษัท

ที่มา: บร.1 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544

การรวมกลุ่ม ของประชาชนในหมู่บ้านหนองไข่น้ำ มีการรวมกลุ่มกันในการตั้งกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านเพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังแสดงในตาราง ที่ 10 ต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงการรวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้าน

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวน สมาชิก(คน)	วันที่จัด ตั้งขึ้น	เงินทุน สะสม(บาท)
1	กลุ่มออมทรัพย์ผู้เลี้ยง โคนม	-ให้กู้ยืม - ออมทรัพย์	121	7 มิ.ย. 44	100,000
2	กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์บ้าน หนองไข่น้ำ	รับฝากจากเงิน สมาชิก	83	10 มิ.ย. 44	5,100

ตารางที่ 10 แสดงการรวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้าน (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวน สมาชิก(คน)	วันที่จัด ตั้งขึ้น	เงินทุน สะสม(บาท)
3	กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนอง ไชน้ำ	รับฝากจากสมาชิก	107	10 ก.ค 44	2,140
4	กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน	ช่วยเหลือสมาชิก เมื่อเสียชีวิต	88	1 ก.ค. 42	4,400

ที่มา : แบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย มีผลการประเมินบริบท
ใน 3 ระดับ ดังนี้

ก. บริบทระดับประเทศ } มีผลการประเมินบริบทเช่นเดียวกับหน่วยระบบ A

ข. บริบทระดับท้องถิ่น

ค. บริบทเฉพาะตัวของการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว จากการสังเกต พบว่า ผู้กู้จะมีความรู้และประสบการณ์ในโครงการที่ขอกู้เป็นอย่างดี เพราะผู้กู้จะขอกู้เงินมาดำเนินการตามอาชีพของผู้กู้ที่ดำเนินอยู่แล้วแต่ก็มีบางครอบครัวหรือผู้กู้บางรายที่ไม่ได้ขอกู้ตามอาชีพของตนซึ่งก็เป็นจำนวนที่น้อยคงจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 11 ต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนโครงการขอกู้กับอาชีพหลักของผู้กู้

อาชีพ	จำนวน ผู้ประกอบการอาชีพหลัก	จำนวน ผู้เสนอโครงการ
เลี้ยงโคนม	47	41
เลี้ยงไก่	-	3
เลี้ยงปลา	-	1
ปลูกผัก	1	2
ค้าขาย	6	10
ช่างตัดผม	1	1
ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	1	1

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนโครงการของคู่กับอาชีพหลักของผู้กู้ (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน ผู้ประกอบการหลัก	จำนวน ผู้เสนอโครงการ
รับจ้างรับเหมาไฟฟ้า	1	1
ช่างจักรสาน	1	1
รับจ้างทั่วไป	3	-
รวม	61	61

ที่มา : ทะเบียนสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว จากการสังเกต พบว่า โดยส่วนใหญ่จะมีทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน บ้านที่อยู่อาศัย รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ซึ่งที่ดินเป็นที่ทหาร ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน จึงถือได้ว่าผู้กู้และครอบครัวไม่มีที่ดินเป็นของตนเองแต่มีสิทธิในการทำกินได้แต่ก็มีข้อจำกัดในการขยายกิจการเพราะทหารยังห้ามไม่ให้มีการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ ๆ หากยังไม่ทำการขอเช่าเป็นที่ดินราชพัสดุ จึงทำให้ที่ดินมีมูลค่าไม่มาก

3) หนี้สินของครอบครัวของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์ผู้กู้เงินรายกรณี (บร.11) จำนวน 61 คน พบว่า ผู้กู้บางรายเป็นหนี้อยู่แล้วมีทั้งหนี้ ธกส. และหนี้รายทุนนอกระบบรวมทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 37 ของผู้กู้ทั้งหมด (61 คน) ซึ่งมีผู้ที่เป็นหนี้ ธกส. และหนี้รายทุนรายละไม่ต่ำกว่า 50,000 บาท จึงเป็นจำนวนที่มากกว่าเงินกู้กองทุนที่ให้กู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท ดังจะแจกแจงหนี้ได้ตามตารางที่ 12 ต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงหนี้สินของผู้กู้เงินกองทุน

จำนวนหนี้ (บาท)	จำนวนผู้เป็นหนี้ ธกส.	จำนวนผู้เป็นหนี้ รายทุนนอกระบบ	จำนวนผู้เป็นหนี้ ธกส.และหนี้รายทุน
น้อยกว่า 10,000	-	1	-
10,000-50,000	7	4	-
50,001-100,000	1	-	2
มากกว่า 100,000	1	-	7
รวม	9	5	9

ที่มา: บร.11 เดือนกรกฎาคม 2545

4) อาชีพหลักของผู้กู้ จากการสังเกต พบว่า ส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่มั่นคง เช่น อาชีพการเลี้ยงโคนม (ดังแสดงในตารางที่ 11) รายได้จึงขึ้นอยู่กับราคาและปริมาณผลผลิตในแต่ละเดือน

5) ประสพการณ์ในการดำเนินงาน จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้รู้ พบว่า ผู้รู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมมากกว่า 10 ปี แต่ก็มียางรายที่เพิ่งเริ่มเลี้ยงเมื่อได้รับเงินกู้เงินล้านนี้ ส่วนอาชีพค้าขาย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างตัดผม ก็มีประสบการณ์มาไม่น้อยกว่า 10 ปี

6) รายได้ของครอบครัว จากการสังเกตผู้รู้ พบว่า ปกติจะมีรายได้จากหลายทาง เนื่องจากการประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำเกษตร ค้าขาย แต่บางครอบครัวมีรายได้มาจากรับจ้างเพียงอย่างเดียวทำให้มีรายได้ค่อนข้างต่ำ

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำเป็นผลประเมินทั้งหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ (หน่วยระบบ A) และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้รู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ซึ่งต้องประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตที่ได้ โดยมีผลการประเมินดังนี้

2.1 ผลประเมินหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ (หน่วยระบบ A) จำแนกได้ดังนี้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (หน่วยระบบ A) พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาล

นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ถึงความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำในระยะแรกในช่วงเดือนธันวาคม 2544 - มกราคม 2545 โดยการสุ่มสัมภาษณ์ จำนวน 30 ราย (ครั้งที่ 1) ซึ่งสรุปผลได้ตามตารางที่ 13 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 แสดงระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ (ครั้งที่ 1)

ระดับความเข้าใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
น้อย : เป็นเงินทุนให้กู้ยืมใช้กันหมุนเวียนในหมู่บ้าน	2	7
ปานกลาง : เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น	18	60
มาก : เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยประชาชนในหมู่บ้านต้องสามัคคีกันจึงจะทำให้เงินกองทุนนี้มีมากขึ้น	10	33
รวม	30	100

จากตารางจะเห็นว่าผู้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำอยู่ในระดับที่ปานกลางร้อยละ 60 ที่เข้าใจว่าโครงการนี้เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่นั่นก็เป็นเพียงความเข้าใจของคนประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด(113 ครัวเรือน) จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้นจึงได้มีการสัมภาษณ์และสังเกตความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในเรื่องนโยบายอีกครั้งหลังจากที่สมาชิกได้รับอนุมัติเงินแล้วโดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.9 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 56 ราย ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2545 (ครั้งที่ 2) ได้ผลสรุปว่ามีผู้ที่มีความเข้าใจนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับกองทุนในระดับที่มากร้อยละ 64 ซึ่งสรุปผลได้ดังตารางที่ 14 ต่อไปนี้

ตารางที่ 14 แสดงระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ (ครั้งที่ 2)

ระดับความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อย : เป็นเงินทุนให้กู้ยืมใช้กันหมุนเวียนในหมู่บ้าน	4	7
ปานกลาง : เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	16	29
มาก : เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยประชาชนในหมู่บ้านต้องสามัคคีกันจึงจะทำให้เงินกองทุนนี้มีมากขึ้น	36	64
รวม	56	100

ที่มา : บร. 9 เดือนกรกฎาคม 2545

2) เงิน 1 ล้านบาท

จากข้อมูลในเอกสารที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พบว่า เงินจำนวน 1 ล้านบาทนี้เป็นเงินที่รัฐบาลให้แก่กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ซึ่งเป็นกองทุนที่ผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยมีระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เล็งตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำกระทั่งปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุนบ้านหนองไข่น้ำได้นำเงินกู้ไปใช้กันนั้น รวมระยะเวลาได้ประมาณ 5 เดือนกว่าที่ประชาชนจะเริ่มได้ใช้เงินนี้ ซึ่งเหลือเงินในบัญชีกองทุนเงินล้านบ้านหนองไข่น้ำจำนวน 15,000 บาท ดังให้เห็นในตารางที่ 15 ต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงระยะเวลาการดำเนินงานเกี่ยวกับเงิน 1 ล้านบาท

วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวน (บาท)
1 กรกฎาคม 44	เลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ	-
10 สิงหาคม 44	ขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ	-
6 พฤศจิกายน 44	ธนาคารออมสินสาขาปากช่อง โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน หนองไข่น้ำ	1,000,000
2 ธันวาคม 44	คณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำพิจารณาอนุมัติเงินกู้	-
20 ธันวาคม 44	ผู้กู้แต่ละรายได้รับเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ จำนวน 61 ราย	900,000
- มิถุนายน 45	ผู้กู้แต่ละรายได้รับเงินกู้เพื่อฉุกเฉิน จำนวน 9 ราย	45,000
- กรกฎาคม 45	ผู้กู้แต่ละรายได้รับเงินกู้เพื่อฉุกเฉิน จำนวน 8 ราย	40,000
ปัจจุบัน สิงหาคม 45	เงินกองทุน 1 ล้านบาท คงเหลือ	15,000

ที่มา: สมุดจดบันทึกรายงานการประมทุนกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

3) คณะกรรมการกองทุน ได้จำแนกตามระดับดังนี้

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากข้อมูลในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะเป็นผู้รับผิดชอบโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนแก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีอยู่ทั่วประเทศ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ เป็นคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ที่มีคุณสมบัติครบตาม ข้อ 17 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ครบทุก 15 ท่าน ผู้ชาย 9 ท่าน ผู้หญิง 6 ท่าน ซึ่งมีคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ที่มีประสบการณ์และความสามารถพิเศษที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารและจัดการกองทุน ซึ่งมาจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ป.4 -มศ. 3 และมีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 60,000 -240,000 บาท ดังจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 16 ต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	อายุ (ปี)	การ ศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความ สามารถพิเศษ ที่เป็นประโยชน์ต่อ ทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
1.ประธาน	นายวินัย ไชยรัตน์	48	ป. 6	เลี้ยงโคนม	80,000	เข้าร่วมอบรมกับคณะกรรมการระดับอำเภอ
2.รอง ประธาน	นายชูชาติ จิตชุม	54	ป.4	ค้าขาย	60,000	กรรมการบริหารประปาหมู่บ้าน
3.เลขานุการ	นางจำแรงแจ้ง ชัยภูมิ	44	ป.ว.ช.	เลี้ยงโคนม	240,000	ที่ปรึกษากลุ่มออมทรัพย์ผู้เลี้ยงโคนม
4. เสรฐอุติก	นางวัลภา หมวกเหล็ก	39	ป.ว.ช.	เลี้ยงโคนม	80,000	พนักงานบัญชีบริษัท
5.ประจำ สัมพันธ์	นายมานพ เพ็งคล้าย	35	ป.ว.ช.	รับจ้าง	70,000	ประธานประชาคมหมู่บ้าน
6. กรรมการ ตรวจสอบ	นายศิริ อ่อนสิน	57	มศ.3	ทำไร่	80,000	-
7. กรรมการ	นายพลึง จีพิมาย	38	ป.4	ทำไร่	80,000	-
8. กรรมการ	นายธีระ จิตชุม	40	ป.4	รับจ้าง	100,000	-
9. กรรมการ	นายนิกร โกศากุล	35	ม.3	เลี้ยงโคนม	80,000	-
10. กรรมการ	นายอ่อน ธรรมขันแก้ว	71	ป.4	รับจ้าง	80,000	-
11. กรรมการ	นายสำรอง คงรัตน์	44	ป.4	รับจ้าง	60,000	-
12. กรรมการ	นางเฉลียว ธาตุจันทร์	36	ป.4	เลี้ยงโคนม	100,000	-
13. กรรมการ	นางละมัย วงศ์สุวรรณ	55	ป.4	ค้าขาย	200,000	-
14. กรรมการ	นางรวม มะเร็งสิทธิ์	43	ป.4	เลี้ยงโคนม	100,000	-
15. กรรมการ	นางสำเร็จ พงษ์เพ็ง	48	ม.3	เลี้ยงโคนม	100,000	-

ที่มา: แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม

กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พ.ศ. 2544

จากการสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ตามระเบียบบทเฉพาะการให้มีการจับฉลากกรรมการกองทุนออกกิ่งหนึ่ง จำนวน 8 ท่าน และต้องเลือกใหม่แทนคนที่ลาออกไปก่อนหน้านี้อีก 1 ท่าน รวมเป็น 9 ท่านที่ต้องเลือกใหม่ ซึ่งก็มีคณะกรรมการชุดเก่า จำนวน 5 ท่าน ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการ

อีก จึงนับได้ว่าคณะกรรมการกองทุนชุดเก่านี้ยังเป็นที่ต้องการและเป็นที่ไว้วางใจต่อสมาชิกอยู่
 ดังจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 17 ต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบรายชื่อคณะกรรมการชุดเก่ากับชุดใหม่

คณะกรรมการ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2544	คณะกรรมการที่จับฉลาก ได้ออก	รายชื่อผู้ถูกเสนอให้เป็น กรรมการ	คณะกรรมการ ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2545
นายวินัย ไชยรัตน์	นายวินัย ไชยรัตน์	นายวินัย ไชยรัตน์	นายวินัย ไชยรัตน์
นายชูชาติ จิตชุม	นายนิกร โกสากล	นายธีระ จิตชุม	นายนิกร โกสากล
นายนิกร โกสากล	นายธีระ จิตชุม	นายธีระ จิตชุม	นายธีระ จิตชุม
นายศิริ อ่อนสิน	นางจำแรงแจ้ง ชัยภูมิ	นางจำแรงแจ้ง ชัยภูมิ	นางจำแรงแจ้ง ชัยภูมิ
นายสำรอง ดวงรัตน์	นางรวม มะเร็งสิทธิ์	นางรวม มะเร็งสิทธิ์**	นางละมัย วงศ์สุบรรณ
นายธีระ จิตชุม	นางเฉลียว ธาดูจันทร์	นางเฉลียว ธาดูจันทร์**	นายวันเสาร์ จารีย์
นายชูชีพ จีพิมาย	นางละมัย วงศ์สุบรรณ	นางละมัย วงศ์สุบรรณ	นางสาวเนาวรัตน์ อินโชติ
นายมานพ เพ็งคล้าย	นางสำเริง พงษ์เพ็ง	นายรุ่งอรุณ เจยสวัสดิ์	นางจำเริญ อุดมทรัพย์
นายอ่อน ธรรมขันแก้ว	นายศิริ อ่อนสิน*	นายวันเสาร์ จารีย์	นางนิตยา พรหมสุวรรณ
นางจำแรงแจ้ง ชัยภูมิ		นางสาวเนาวรัตน์ อินโชติ	นางวัลภา หมวกเหล็ก
นางวัลภา หมวกเหล็ก		นางจำเริญ อุดมทรัพย์	นายมานพ เพ็งคล้าย
นางเฉลียว ธาดูจันทร์		นางนิตยา พรหมสุวรรณ	นายชูชาติ จิตชุม
นางละมัย วงศ์สุบรรณ		นายสมหมาย ธาดูจันทร์	นายสำรอง ดวงรัตน์
นางรวม มะเร็งสิทธิ์			นายชูชีพ จีพิมาย
นางสำเริง พงษ์เพ็ง			นายอ่อน ธรรมขันแก้ว

(หมายเหตุ * คือผู้ที่ลาออกไปก่อนแล้ว ** คือผู้ขอสละสิทธิ์)

ที่มา: จากการสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ

4) จำนวนสมาชิกกองทุน

จากข้อมูลในเอกสารระเบียบกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ พบว่า มีจำนวนสมาชิก
 กองทุนบ้านหนองไผ่น้ำมีจำนวนสมาชิกในระยะเริ่มแรกเดือนสิงหาคม 2544 จำนวน 90 ราย 1
 กลุ่มองค์กร และจากการสัมภาษณ์เลขากองทุน พบว่า มีการรับสมัครสมาชิกเข้ามาเรื่อย ๆ จน
 ปัจจุบันนี้เดือนกรกฎาคม 2545 มีสมาชิกจำนวน 116 ราย 1 กลุ่มองค์กร

5) เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกกองทุน

จากการสัมภาษณ์เลขากองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ พบว่า เงินออมและเงินทุนจาก
 สมาชิกกองทุนเป็นเงินที่คณะกรรมการได้รับจากสมาชิกกองทุนซึ่งประกอบไปด้วย ค่าธรรมเนียม
 แรกเข้ารายละ 20 บาทซึ่งเป็นเงินค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเอกสาร เงินค่าหุ้นรายละ 100 บาทซึ่งเป็นเงินที่

คณะกรรมการกองทุนจะฝากไว้กับธนาคารและจะจัดสรรผลประโยชน์เป็นเงินปันผลทุกสิ้นปี และเงินฝากนี้จะรายเดือนรายละ 20 บาท ซึ่งเป็นเงินออมสะสมรายเดือนที่สมาชิกต้องฝากทุกเดือน ซึ่งหากรับฝากได้จำนวนมาก ๆ จะนำมาปล่อยกู้เพื่อเป็นการหมุนเวียนอีก แต่ในปัจจุบันนี้ (เดือนกรกฎาคม 2545) มีจำนวนยังไม่มากพอจึงยังไม่ได้ปล่อยกู้ ดังแสดงจำนวนเงินตามตารางที่ 18 ต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนเงินออมและเงินทุนจากสมาชิกกองทุน

ช่วงเวลา เดือน	จำนวน สมาชิก (คน)	ค่าธรรมเนียมแรก เข้ารายละ 20 บาท (บาท)	ค่าหุ้น (100 บาท/ราย) (บาท)	เงินฝากสะสมเดือน ละ 20 บาท/ราย (บาท)	รวม (บาท)
กรกฎาคม 2544*	90	1,070	1,900	1,800	4,770
กรกฎาคม 2545	116 (เพิ่ม 26)	520	8,100	26,040	34,660
รวม	116	1,590	10,000	27,840	39,430

ที่มา : จากการสัมภาษณ์เลขากองทุนบ้านหนองไข่น้ำ

* ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ 2544

6) ผู้สมัครขอกู้เงิน

จากข้อมูลในสมุดบันทึกรายงานการประชุมหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พบว่ามีผู้ขอสมัครกู้เงิน

- ในช่วงเดือนพฤศจิกายน- ธันวาคม 2544 ซึ่งเป็นช่วงเวลาการขอกู้เพื่อนำเงินมาพัฒนาอาชีพที่มีผู้ยื่นจำนงขอกู้เงินจำนวน 65 ราย
- ในช่วงเดือนมีนาคม- มิถุนายน 2545 ซึ่งเป็นช่วงเวลาการขอกู้ฉุกเฉินที่มีผู้ยื่นจำนงขอกู้เงินจำนวน 17 ราย

7) เงินกู้ที่ผู้กู้ชำระคืน

จากการสอบถามประธานกองทุน พบว่าในปัจจุบันเดือนสิงหาคม 2545 ยังไม่มีผู้รายใดนำเงินกู้มาชำระคืนเนื่องจากยังไม่ถึงกำหนดเวลาที่ต้องชำระเงิน โดยคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำคาดว่าจะมีผู้นำเงินกู้มาชำระหนี้ตามกำหนดเวลาดังแสดงในตารางที่ 19 นี้

ตารางที่ 19 แสดงกำหนดเวลาการชำระหนี้ของผู้กู้

กำหนดเวลา ชำระคืน	เดือนตุลาคม	เดือนพฤศจิกายน	เดือนมกราคม	
จำนวน	2545 (สัญญา 3 เดือน)	2545 (สัญญา 3 เดือน)	2546 (สัญญา 12 เดือน)	รวม (บาท)
จำนวนเงินกู้ (บาท)	45,000	40,000	900,000	985,000
จำนวนเงินดอกเบี้ย (อัตราร้อยละบาท/เดือน)	1,350	1,200	108,000	110,550
รวม	46,350	41,200	1,008,000	1,095,550

ที่มา : สัญญาการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

8) การประชาสัมพันธ์

จากการสังเกตพบว่า ไม่มีการปิดประกาศระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ และปิดประกาศบัญชีรายรับ-รายจ่าย ทำให้ไม่ทราบข้อมูลข่าวสารในด้านนี้หากต้องการทราบต้องสอบถามไปที่เลขากองทุนบ้านหนองไข่น้ำ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ (หน่วยระบบ A) พบว่า

1) กระบวนการที่เกี่ยวกับกองทุน พบว่า

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จากการสัมภาษณ์และสังเกต พบว่า ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำมาแล้ว 2 ครั้งแล้ว โดยในครั้งแรกผู้ใหญ่บ้านจะเรียกประชุมชาวบ้านให้ได้จำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด(113 ครัวเรือน) เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนโดยการยกมือโหวตเสียงสนับสนุนจึงได้คณะกรรมการ(ดังตารางที่ 16) ตามที่กล่าวมาแล้ว และในการเลือกครั้งที่ 2 ประธานกองทุนจะเป็นผู้เรียกสมาชิกกองทุนโดยต้องมีองค์ประชุม 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด (116 ราย) เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนใหม่โดยการจับฉลากคณะกรรมการออกกึ่งหนึ่งและเลือกเข้ามาใหม่โดยการ โหวตเสียงอีกจึงได้คณะกรรมการกองทุนชุดใหม่ (ดังตารางที่ 17) ที่กล่าวมาแล้วเช่นกัน ซึ่งจะแสดงผู้เข้าร่วมได้ดังตารางที่ 20 ต่อไปนี้

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ

การคัดเลือก คณะกรรมการ	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	จำนวนผู้เข้าร่วม ประชุม (คน)	พัฒนาการ ผู้สังเกตการณ์
ครั้งที่ 1	1 กรกฎาคม 2544	วัดคลองลึก	82	นายจรูญ ไตรลาส
ครั้งที่ 2	15 สิงหาคม 2545	วัดคลองลึก	73	นายจารุเสธร พิมพ์บุตร

ที่มา : สมุดบันทึกการประชุมกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ

- การทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียนกองทุน จากข้อมูลในเอกสารระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ พบว่า กองทุนบ้านหนองไผ่น้ำได้ขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2544 เลขทะเบียนที่ 30210306 หลังจากที่ได้เลือกคณะกรรมการและร่างระเบียบกองทุนแล้วตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2544 เป็นต้นมารวมระยะเวลาประมาณ 1 เดือนเศษหลังจากวันเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำ

- การจัดทำระเบียบกองทุน จากการศึกษาเอกสารระเบียบกองทุนบ้านหนองไผ่น้ำและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2544 พบว่า ในการกำหนดระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำเป็นผู้กำหนดขึ้นเองโดยมีกรอบความคิดในประเด็นที่สำคัญ ๆ หลายประเด็นที่ต้องกำหนดตามที่คณะกรรมการกองทุนแห่งชาติกำหนดมาให้ เช่น จำนวนเงินให้กู้ต้องไม่เกิน 2 หมื่นบาท ระยะเวลาการชำระหนี้ต้องไม่เกิน 1 ปี และสมาชิกกองทุนไม่มีส่วนร่วมในการร่างระเบียบกองทุนหรือไม่ได้ทำประชาพิจารณ์ก่อนนำระเบียบออกมาใช้ร้อยละ 66 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าครึ่งจึงถือว่าผู้มีส่วนร่วมในการร่างระเบียบไม่ใช่อะไรส่วนใหญ่ ดังจะแสดงจำนวนผู้มีและไม่มีส่วนร่วมในการร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ ดังตารางที่ 21 ต่อไปนี้

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนผู้มีส่วนร่วมในการร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

การร่างระเบียบกองทุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้มีส่วนร่วม	17	34
ผู้ไม่มีส่วนร่วม	33	66
รวม	50	100

ที่มา: บร.9 เดือนกรกฎาคม 2545

- การทำบัญชี จากประสบการณ์ของคณะกรรมการกองทุนที่แสดงใน (ตารางที่ 16) ที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า กรรมการที่ทำหน้าที่ในการทำบัญชีคือตำแหน่งเหรัญญิกมีประสบการณ์ในการทำบัญชีในตำแหน่งหน้าที่การทำงานในบริษัทอยู่แล้วประกอบกับมีคณะกรรมการท่านอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์และความเข้าใจอยู่บ้างตามที่ได้สัมภาษณ์คณะกรรมการทั้ง

หมด (14 ท่าน) ซึ่งแสดงจำนวนคณะ กรรมการกองทุนที่มีความเข้าใจในการทำบัญชีที่เพียงพอ ประมาณร้อยละ 64 ที่เป็นจำนวนที่มากพอสมควร ดังตารางที่ 22 ต่อไปนี้

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนคณะกรรมการที่มีความเข้าใจในการทำบัญชี

คณะกรรมการมีความเข้าใจ	จำนวน (ท่าน)	ร้อยละ
เพียงพอ	9	64
ไม่เพียงพอ	5	36
รวม	14	100

ที่มา : บร. 9 เดือนกรกฎาคม 2545

2) กระบวนการที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุน พบว่า

- การรับสมัครสมาชิก จากการศึกษาเอกสารระเบียบกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ พบว่า ในการรับสมัครสมาชิก สมาชิกต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 20 บาท เป็นค่าเอกสาร และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณารับสมัครบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรมตามระเบียบกองทุนที่มีข้อกำหนดไว้ว่าผู้สมัครต้องชำระเงินค่าหุ้น รายละ 100 บาท และต้องจ่ายเงินฝากสักระยะเดือนๆ ละ 20 บาท จึงทำให้ผู้ด้อยโอกาสและคนยากจนเข้าเป็นสมาชิกได้ยาก

- การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ตามที่ศึกษาเอกสารระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พบว่า ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้คณะกรรมการทุกคนต้องมามีส่วนร่วมในการพิจารณาทุกคน โดยไม่มีผู้ใดเข้าร่วมด้วย หากต้องพิจารณาอนุมัติเงินกู้คณะกรรมการกันเองต้องให้คณะกรรมการผู้นั้นออกไปจากที่ประชุมเพื่อให้คณะกรรมการที่เหลือร่วมกันพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการ แต่จากการสังเกต พบว่า ไม่ได้ทำตามที่เราข่าข้างต้น เพราะในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการที่กู้เงิน คณะกรรมการที่กู้เงินไม่ได้ออกไปจากที่ประชุมก่อน ซึ่งก็เป็นการพิจารณาเงินกู้ที่โปร่งใสและเปิดเผย โดยมีผู้ที่ไม่พอใจเกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้มากกว่าการพิจารณาเงินกู้ ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 23 ต่อไปนี้

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนผู้ที่มีความรู้สึกในการพิจารณาเงินกู้ ของคณะกรรมการ

ความรู้สึก			
เกี่ยวกับการพิจารณาเงินกู้	จำนวน (ราย)	เกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้	จำนวน (ราย)
ไม่พอใจ : ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้	6	ไม่พอใจ:ไม่ได้รับเงินกู้ตามที่ขอกู้	45
พอใจ : ได้รับการพิจารณาเงินกู้	76	พอใจ : ได้รับเงินกู้ตามที่ขอ	37

ที่มา: สมุดบันทึกรายงานการประชุมหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

2.1.3 การประเมินผลผลิต (หน่วยระบบ A) ได้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) พบว่า

จากข้อมูลในเอกสารกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พบว่า มีจำนวนผู้ขอกู้เป็นจำนวน 82 ราย มียอดเงินให้กู้ยืมในจำนวน 1 ล้านบาทถ้วน โดยมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 116 ราย 1 กลุ่มองค์กร ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 24 ต่อไปนี้

ตารางที่ 24 แสดงผลโดยตรง ของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

รายการ	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
จำนวนผู้ขอกู้ทั้งหมด	82	-
จำนวนสมาชิกทั้งหมด	116	-
	1 กลุ่มองค์กร	
ยอดเงินให้กู้ยืมทั้งหมด	-	1,000,000

ที่มา:เอกสารกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พ.ศ.2545

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) พบว่า

จากเอกสารกองทุนและสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ พบว่า มีผู้ได้เงินกู้จำนวน 76 ราย ซึ่งมียอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติทั้งหมดจำนวน 985,000 บาท คงเหลือ 15,000 บาท ประกอบกับมีเงินทุนสะสมจากสมาชิกที่เป็นเงินค่าหุ้นและเงินฝากสัจจะรายเดือนรวมทั้งสิ้น ณ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2545 (ตารางที่ 18) เป็นจำนวน 37,840 บาทดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 25 ต่อไปนี้

ตารางที่ 25 แสดงผลกระทบโดยตรงของกองทุนหมู่บ้านหนองไชน้ำ

รายการ	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน(บาท)
จำนวนผู้ได้เงินกู้	76	985,000
จำนวนเงินทุนสะสม	116 1 กลุ่มองค์กร	37,840
จำนวนยอดเงินคงเหลือ	-	15,000

ที่มา: สมุดบันทึกรายงานการประชุมหมู่บ้านหนองไชน้ำ

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) พบว่า

1) ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน จากแบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.3) ช่วงเดือนธันวาคม 2544 -มกราคม 2545 พบว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรู้สึกที่ดีต่อกองทุนประมาณร้อยละ 90 ของการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 30 คนดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 26 ต่อไปนี้

ตารางที่ 26 แสดงทัศนคติของประชาชนหมู่บ้านหนองไชน้ำต่อกองทุน (ครั้งที่ 1)

แสดงทัศนคติ	จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ (คน)	ร้อยละ
ที่ดี	27	90
ที่ไม่ดี	3	10
รวม	30	100

ที่มา: บร. 3 เดือนธันวาคม 2544 –มกราคม 2545

จากตารางจะเห็นว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านหนองไชน้ำร้อยละ 90 ของจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ (30 คน) ซึ่งเป็นเพียงทัศนคติคนประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด(113 ครัวเรือน) จึงอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่คลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้นจึงได้มีการสัมภาษณ์และสังเกตทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านใหม่ในครั้งที่ 2 โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.9 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 56 คน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2545 ได้ผลสรุปว่ามีผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนร้อยละ 96 ซึ่งสรุปผลได้ดังตารางที่ 27 ต่อไปนี้

ตารางที่ 27 แสดงทัศนคติของประชาชนหมู่บ้านหนองไข่น้ำต่อกองทุน (ครั้งที่ 2)

แสดงทัศนคติ	จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ (คน)	ร้อยละ
ที่ดี	54	96
ที่ไม่ดี	2	4
รวม	56	100

ที่มา: บร. 9 เดือนกรกฎาคม 2545

2) เกิดเครือข่ายองค์การเรียนรู้ จากการสังเกตการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน บร.5 จำนวน 1 ครั้ง ,บร.6 จำนวน 2 ครั้ง ,บร.10 จำนวน 2 ครั้ง ,บร.12 จำนวน 2 ครั้ง ในเดือน มกราคม,กุมภาพันธ์, พฤษภาคม, 2545 รวมเป็นจำนวน 7 ครั้ง พบว่า มีเครือข่ายองค์การเรียนรู้ จากการทำเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเพราะหากไม่มีการสื่อสารนิพนธ์ในครั้ง นี้ก็จะ ไม่มีการจัดเวทีชาวบ้านในรูปแบบเช่นนี้ดังนั้นจึงถือว่ากระบวนการทำสารนิพนธ์ทำให้เกิด เครือข่ายองค์การเรียนรู้

3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง จากการสังเกตพบว่า สมาชิกมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่ง พาตนเองได้มากพอสมควรจะดูได้จากสมาชิกผู้กู้จำนวน 82 ราย (ตารางที่ 24) ต้องเรียนรู้ว่าจะ เขียนเสนอโครงการอย่างไรจึงจะได้รับอนุมัติเงินซึ่งมีผู้ได้รับอนุมัติเงิน 76 ราย(ตารางที่ 24) คิดเป็นร้อยละ 92 ของจำนวนสมาชิกผู้กู้ (82 ราย) แต่ยังคงมีบางส่วนที่พึ่งพาตนเองไม่ได้คือผู้ไม่ได้ รับอนุมัติเงิน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 8 ของจำนวนสมาชิกผู้กู้ ดังแสดงในตารางที่ 28 ต่อไปนี้

ตารางที่ 28 แสดงจำนวนผู้กู้ที่มีการเรียนรู้เพื่อขอกู้เงิน

การเรียนรู้ที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กู้เงินได้	76	92
กู้เงินไม่ได้	6	8
รวมผู้ขอกู้	82	100

4) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน จากการจัดเวทีชาวบ้านตาม แบบรายงาน (บร.6) พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จที่สามารถการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำแห่งนี้ได้และ ได้รับจัดสรรเงินจากรัฐบาลก่อนหมู่บ้านอื่น ๆ หลาย หมู่บ้านในตำบลจันทิก

2.2 ผลการประเมินของการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (หน่วยระบบ B)

1) จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ จากการสัมภาษณ์ผู้รู้รายกรณี (บร.11) และข้อมูลจากเอกสารกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ พบว่า จำนวนเงินที่ได้รับการอนุมัติมีจำนวนตั้งแต่ 5,000 – 20,000 บาท โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40 จะได้รับอนุมัติเงินในวงเงิน 10,000 บาท ของจำนวนผู้รู้ทั้งหมด (76 คน) ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 29 ต่อไปนี้

ตารางที่ 29 แสดงจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนผู้รู้ได้ (คน)	ร้อยละ	รวมจำนวนเงิน (บาท)
5,000	18	23	90,000
10,000	31	40	150,000
15,000	14	18	465,000
20,000	15	19	280,000
รวม	76*	100	985,000

ที่มา: บร.11 เดือนกรกฎาคม 2545

* สมุดบันทึกรายงานการประชุมหมู่บ้าน

2) จำนวนเงินทุนนอกเหนือจากเงินกู้ จากการสังเกตพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ได้ใช้เงินทุนของตนเองควบคู่กับเงินที่กู้จากกองทุน เพื่อเป็นการสมทบกันประกอบอาชีพ

3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ จากแบบรายงานเจาะลึกรายกรณี (บร.11) เดือนกรกฎาคม 2545 พบว่า ส่วนใหญ่จะกู้เงินไปดำเนินกิจกรรมตามอาชีพหลักของผู้รู้ดังแสดงให้เห็นใน (ตารางที่ 11) จึงทำให้ผู้รู้ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินตามโครงการที่เป็นไปตามอาชีพหลักของผู้รู้ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 84 ของผู้รู้ทั้งหมด 61 คน ดังแสดงในตารางที่ 30 ต่อไปนี้

ตารางที่ 30 แสดงจำนวนโครงการขอกู้ที่ตรงกับอาชีพหลัก

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โครงการที่เสนอตรงกับอาชีพหลัก		
- เลี้ยง ไก่	41	67
- ปลุกผัก	1	1.6
- ค้าขาย	6	9
- ช่างตัดผม	1	1.6
- ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	1	1.6
- จักรสาน	1	1.6
รวม	51	84
โครงการที่เสนอตรงกับอาชีพหลัก	10	16
รวมโครงการที่ขอกู้ทั้งหมด	61	100

ที่มา : บร.11 เดือนกรกฎาคม 2545

4) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ จากการสังเกตพบว่า มีสมาชิกส่วนใหญ่มีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพพร้อมที่จะประกอบอาชีพ

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการ (หน่วยระบบ B) พบว่า

1) การดำเนินการอย่างถูกวิธี จากการสังเกตพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่จะดำเนินการของตนเองตามความถนัดและความชำนาญที่มีอยู่ จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 84 ของผู้กู้ทั้งหมด (61 ราย) ดังที่กล่าวมาแล้วในตารางที่ 30

2) การตลาดที่ดี จากการสังเกตพบว่า ในการประกอบอาชีพหลักคืออาชีพการเลี้ยง ไก่มีช่องทางการตลาดที่ดีไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายน่านมดิบที่มีศูนย์รับซื้อน่านมดิบที่เพียงพอหรือจะเป็นการค้าขายตัว ไก่เองก็มีพ่อค้าหรือผู้ต้องการซื้อตลอดเวลา

3) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน จากการสัมภาษณ์เจาะลึกรายกรณี (บร. 11) พบว่า ไม่มีผู้ กู้คนใดทำบัญชีรายจ่ายในแต่ละเดือน เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับการทำบัญชี

4) การใช้จ่ายเงินกู้ จากแบบรายงานเจาะลึกรายกรณี (บร.11) พบว่า มีการใช้จ่าย เงินกู้ครบทุกราย ที่กู้แล้วมีทั้งใช้จ่ายเงินถูกวัตถุประสงค์และบางส่วนใช้ผิดวัตถุประสงค์

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิต (หน่วยระบบ B)

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

1) รายได้เป็นเงิน จากการสังเกตพบว่า ผู้ที่มีรายได้จากการกู้เงินที่นำไปประกอบกิจการที่มีรายได้เป็นเงินก็เช่น อาชีพค้าขายและบริการตัดผม บริการตัดเย็บเสื้อผ้า

2) ผู้กู้ได้ผลเป็นสิ่งของ จากการสังเกตพบว่า ผู้กู้ได้ผลเป็นสิ่งของจากการกู้เงินก็จะเป็นการกู้ไปซื้อ โคมม ไม้ และปลา มาเลี้ยงเพื่อจำหน่ายผลที่ได้ก็จะเป็นเงินนั่นเอง

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ จากการสังเกตพบว่า ผู้กู้ที่กู้เงินกองทุนไป บางส่วนได้นำเงินไปเพื่อขยายกิจการของตน เช่น จากเดิมมีร้านค้าเล็กๆ เมื่อได้นำเงินไปขยายกิจการเพิ่มขึ้น

2) ผู้กู้อาจดำเนินกิจการผิดวัตถุประสงค์ จากการสังเกตพบว่า มีผู้กู้บางคนได้นำเงินไปชำระหนี้เดิมที่เป็นอยู่

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

1) ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง จากการสังเกตพบว่า ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองได้เป็นส่วนใหญ่และมีการช่วยเหลือกันเองในระบบหมู่ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน

2) ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน จากการสังเกตพบว่า มีผู้กู้บางส่วนที่มีศักยภาพและเข้มแข็งในกิจการแต่ยังไม่เด่นชัด แต่คาดว่าสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างยั่งยืน

3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน จากการสังเกตพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีบางส่วนที่กลับมาทำงานในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือครอบครัวของตนในการประกอบอาชีพ แต่ไม่มากเท่าที่ควร ยังมีการออกจากถิ่นไปทำงานที่กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงเป็นบางส่วน

4) คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จากการสังเกตพบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากได้กู้เงินกองทุนไป เพราะสามารถนำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพในครอบครัวของตน ทำให้เกิดรายได้

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

การประมวลเทคนิคการดำเนินกิจการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้กู้ที่ทำกิจการเดียวกันให้คิดกระบวนการวิธีทำงาน (Work Procedure) ที่ดีในแนวคิดเชิงระบบ

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเพื่อพัฒนาอาชีพ ในหมู่บ้านหนองไข่น้ำของผู้กู้จำนวน 61 ราย และผู้กู้ยืมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน จำนวน 15 ราย ซึ่งแสดงให้เห็นผู้ประกอบการตามจำนวนดังตารางที่ 31 ต่อไปนี้

ตารางที่ 31 แสดงกิจกรรมในการดำเนินงานของผู้กู้เงิน

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	จำนวนผู้กู้ (ราย)	ร้อยละ	จำนวนเงินกู้ (บาท)
1. เพื่อการพัฒนาอาชีพ	การเกษตร			
	- เลี้ยงโค	41	53.9	605,000
	- เลี้ยงไก่	3	3.9	40,000
	- เลี้ยงปลา	1	1.3	15,000
	- ปลุกผัก	2	2.6	25,000
	รวม	47	61.7	685,000
	การบริการ			
	- ค้าขาย	10	17	150,000
	- ช่างซ่อมรับเหมาไฟฟ้า	1	1.6	20,000
	- ช่างตัดผม	1	1.6	15,000
	- ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	1	1.6	15,000
	- จักรสาน	1	1.6	15,000
	รวม	14	23	215,000
2. เพื่อการบรรเทาเหตุ ฉุกเฉิน	-	15	20	85,000
รวม		76	100	985,000

ที่มา: สร.2 เดือนมิถุนายน 2545

จากกิจกรรมการดำเนินการประกอบอาชีพของผู้กู้ตามตารางข้างต้นเป็นการจัดแบ่งตามกลุ่มอาชีพจึงได้ประมวลผลจำแนกตามอาชีพได้ดังต่อไปนี้

1. อาชีพเลี้ยงโคนม ของผู้กู้จำนวน 41 ราย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพในการเลี้ยงโคนมของผู้กู้ มีเงินทุนของผู้กู้นอกเหนือจากเงินกู้ของกองทุน และมีที่ดินในการเลี้ยงโคนม เนื่องจากผู้กู้มีที่ดินในการเลี้ยงโคนมเป็นของตนเอง

2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ การหาความรู้เพิ่มเติมของผู้กู้ในการเลี้ยงโคนม การที่ผู้กู้รู้จักเลือกตลาดในการส่งนํ้านมดิบให้มีราคาสูง การที่ผู้กู้เลี้ยงโคนมอย่างถูกวิธีและมีคุณภาพมีการคัดเลือกแม่โคนมที่มีลักษณะดี แข็งแรง ให้นํ้านมดี

3) ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ผู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงโคนม สามารถเพิ่มน้ำนมดิบและตัวโค นมในราคาที่สูง และผู้ที่สามารถเพิ่มจำนวนโคนมของตนจากต้นทุนเดิม

2. อาชีพการเลี้ยงไก่ ของผู้กู้จำนวน 3 ราย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การเลือกซื้อพันธุ์ไก่เนื้อที่ดีจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ หาดยเคไรรองรับผลผลิตได้ และมีโรงเลี้ยงไก่ที่ดี

2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ การให้อาหารไก่ตามช่วงอายุไก่ มีการดูแลรักษาไก่ไม่ให้เป็นโรค และมีการเลี้ยงหมุนเวียนกันเพื่อให้มีไก่ขายได้ตลอดเวลา

3) ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ จับไก่ขายได้จำนวนตัวมากกว่าครึ่งหนึ่งของไก่ที่นำมาเลี้ยง และน้ำหนักไก่ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

3. อาชีพการเลี้ยงปลาของผู้กู้จำนวน 1 ราย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การมีบ่อเลี้ยงปลาที่มีน้ำเพียงพอ มีต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านอาหารปลาที่ต่ำ และมีตลาดมารองรับ

2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ การเลือกซื้อพันธุ์ปลาที่มีขนาดเหมาะสม ให้อาหารปลาเป็นเวลาและปริมาณที่เพียงพอ มีการทำตาข่ายคั่นกักปลา

3) ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ จับปลาขายได้จำนวนมาก และราคาปลาในท้องตลาดไม่ถูกเกินไป

4. อาชีพปลูกผัก ของผู้กู้จำนวน 2 ราย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีที่ดินและแหล่งน้ำในการเพาะปลูก มีจำนวนเงินทุนของตนเองนอกเหนือจากเงินกองทุนหมู่บ้าน รู้จักแหล่งตลาด

2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการดำเนินงานการเพาะปลูกผักตามความต้องการของท้องตลาด มีการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ผักที่ดีเพื่อเพิ่มผลผลิต มีการขายและเลือกตลาดที่ให้ราคาผลผลิตสูง

3) ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ผู้ที่มีรายได้จากผลผลิตตัดผักขาย และพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพปลูกผัก

5. อาชีพค้าขายของชำ ของผู้กู้จำนวน 10 ราย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีวัสดุอุปกรณ์ในการค้าขายของชำ ซึ่งผู้กู้มีอยู่เป็นทุนเดิม มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพค้าขายของผู้กู้ ผู้กู้มีสถานที่ ทำเลการค้าที่ดีเป็นแหล่งชุมชน

2) กระบวนที่ดี ได้แก่ ผู้เลือกตลาดสินค้าที่มีราคาต่ำ ค่าขายถูกวิธีและเลือกสินค้าตรงตามกับความต้องการของผู้บริโภค มีการทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของตนเองบ้าง

3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ผู้ที่มีรายได้ทุกวันจากการค้าขายของชำในรูปเงินสดและเครดิต มีการขยายร้านของคนให้มีสินค้าเพิ่มขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้จากการขายของชำ

6. อาชีพช่างตัดผม ของผู้กู้จำนวน 1 ราย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีอุปกรณ์ในการตัดผมเป็นทุนอยู่แล้ว และมีเพียงแห่งเดียวในหมู่บ้านไม่มีคู่แข่ง

2) กระบวนที่ดี ได้แก่ ให้บริการกับลูกค้าที่ประทับใจ ตกแต่งร้านให้น่าดู และมีฝีมือดี

3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีผู้มาตัดผมทุกวันในจำนวนคงที่

7. อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ของผู้กู้จำนวน 1 ราย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีวัสดุอุปกรณ์ในการตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นทุนอยู่แล้ว มีเพียงแห่งเดียวในหมู่บ้านไม่มีคู่แข่ง คิดค่าแรงในการตัดเย็บที่ถูกกว่าร้านในอำเภอ

2) กระบวนที่ดี ได้แก่ มีฝีมือดี และปฏิบัติตามที่ไปเรียนมาโดยเน้นประหยัดและมีคุณภาพ

3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ในหนึ่งเดือนตัดเย็บเสื้อผ้าได้อย่างน้อย 4-5 ชุด

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

1) มีกองทุนในหมู่บ้านอยู่ก่อนแล้ว 4 กองทุน คือ กลุ่มออมทรัพย์ผู้เลี้ยงโคนม ออมทรัพย์บ้านหนองไข่น้ำ กลุ่มอาปนกิจหมู่บ้าน และกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์บ้านหนองไข่น้ำ (ตารางที่ 10) แต่ยังไม่มีการเกิดขึ้นใหม่หลังจากกองทุนหนึ่งล้านบาท

2) มีประชาชนในหมู่บ้านที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้นในระดับที่มากร้อยละ 33 เป็นร้อยละ 64 โดยมีบุคลากรผู้เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น เจ้าหน้าที่จากทางอำเภอปากช่อง อาจารย์นิเทศ และบัณฑิตกองทุน

3) วัตถุประสงค์การกู้เงินมีเพียงการพัฒนาอาชีพ และกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินเท่านั้น (ดังตารางที่ 31)

4) ประชาชนได้รับการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยที่มีเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ อาจารย์นิเทศ และบัณฑิตกองทุนได้มาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

5) มีแนวโน้มความเข้มแข็งของกองทุน มีผู้ให้การสนับสนุนกองทุนให้เกิดขึ้นและประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น จาก 90 ราย 1 กลุ่ม เป็น 116 ราย 1 กลุ่ม ในปัจจุบันนี้ (กรกฎาคม 2545)

6) มีการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมที่เป็นอาชีพส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศได้พัฒนาขึ้นได้ เพราะมีรายได้เป็นประจำ

7) เงินกองทุน 1 ล้านบาท มียอดคงเหลือ 15,000 บาท ประกอบกับมีเงินออม จำนวน 37,840 บาท และมีเงินทุนจากการเก็บค่าธรรมเนียมแรกเข้า จำนวน 1,590 บาท

ตามที่กล่าวมาทุกข้อนี้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 32 ต่อไปนี้

ตารางที่ 32 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดกองทุน

วัตถุประสงค์การเกิดกองทุน	ผลการประเมิน	
	มี	ไม่มี
1) กองทุนที่เกิดขึ้นใหม่หลังจากกองทุน		✓
2) ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น	✓	
3) วัตถุประสงค์การขอกู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน	✓	
4) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	✓	
5) แนวโน้มความเข้มแข็งของกองทุน มีผู้ให้การสนับสนุนกองทุน	✓	
6) การประกอบอาชีพที่ส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศได้พัฒนาขึ้นได้	✓	
7) เงินกองทุน 1 ล้านบาท มียอดคงเหลือ 15,000 บาท และเงินทุนจากสมาชิกและเงินออมด้วย	✓	

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ มีจำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากคัดเลือกของสมาชิกกองทุน โดยได้มีการคัดเลือกมาแล้ว 2 ครั้ง ตามระเบียบคณะกรรมการกอง

ทุนกำหนดให้มีการจับฉลากคณะกรรมการกองทุนออกจำนวนกึ่งหนึ่งแล้วเลือกใหม่ซึ่งคณะกรรมการชุดแรกก็ยังคงเป็นที่ต้องการของสมาชิกอยู่

2) มีระเบียบบริหารกองทุน ที่จัดทำโดยคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ โดยสมาชิกกองทุนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำประชาวิจารณ์แต่ก็ทำให้มีการดำเนินการที่รวดเร็ว

3) การดำเนินของคณะกรรมการบริหาร มีการประชุมของคณะกรรมการกองทุนเดือนละ 1 ครั้ง เปิดรับสมัครสมาชิกกองทุนมาแล้วโดยมีสมาชิกทั้งหมด 116 ราย 1 กลุ่มองค์กร รับเงินฝากและมีการระดมทุนเงินฝากโดยการเก็บเงินออมสัจจะจากสมาชิกคนละ 20 บาท/เดือน

4) การตัดสินใจเงินกู้ มีการพิจารณาเงินกู้กองทุนมีการคัดเลือกผู้กู้เป็นไปอย่างยุติธรรมโดยยึดหลักความเป็นไปได้ ความตั้งใจจริงในการประกอบอาชีพ (แบบคำขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ) สำหรับการกู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพมีการคิดดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาท/ปี โดยมีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี และสำหรับการกู้ยืมเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินมีการคิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือน โดยมีระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน

ตามที่กล่าวมาทุกข้อนี้สามารถสรุปได้ดัง ตารางที่ 33 ต่อไปนี้

ตารางที่ 33 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การระบบบริหารกองทุน

วัตถุประสงค์การระบบบริหารกองทุน	ผลการประเมิน	
	มี	ไม่มี
1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ 15 คน โดยมีการคัดเลือกตามระเบียบ	✓	
2) ระเบียบบริหารกองทุน	✓	
3) การประชุมของคณะกรรมการกองทุน	✓	
4) การพิจารณาเงินกู้กองทุนโดยยุติธรรม	✓	

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า

1) มีการแก้ปัญหาโดยการการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยที่ประชาชนได้มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการหาแหล่งเงินทุนของคนได้จากการกู้ยืมเงินกองทุนได้ต้องมีการเรียนรู้ว่าจะเขียนเสนอโครงการอย่างไรจึงจะได้รับอนุมัติเงินซึ่งถือว่าการเรียนรู้ถึงร้อยละ 92 ของผู้กู้ทั้งหมด (ตารางที่ 27)

2) ไม่มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง

- 3) ไม่มีผู้ปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่เห็นได้ชัดเจน
 - 4) ไม่มีความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 5) ไม่มีผู้ปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เห็นได้ชัดเจน
- ตามที่กล่าวมาทุกข้อนี้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 34 ต่อไปนี้

ตารางที่ 34 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	ผลการประเมิน	
	มี	ไม่มี
1) แก้ปัญหาโดยการการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	✓	
2) ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง		✓
3) ผู้ปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่เห็นได้ชัดเจน		✓
4) ความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น		✓
5) ผู้ปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เห็นได้ชัดเจน		✓

4.1.4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

1) มีการกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุน โดยมีการแนะนำให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้อืมและดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืน จะต้องจัดการกันเอง ให้ได้มิใช่รอรัฐบาลจัดการ และให้ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้ในแหล่งดอกเบี้ยที่สูง ซึ่งประชาชนมีความเข้าใจเรื่องนี้ดี

2) มีภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน คือผู้กู้มีความคิดที่จะไม่กู้เงินจากแหล่งที่มีดอกเบี้ยแพง เลยให้ความสนใจในการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 82 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 ที่มีความคิดขอกู้เงิน

ตามที่กล่าวมาทุกข้อนี้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 35 ต่อไปนี้

ตารางที่ 35 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ	ผลการประเมิน	
	มี	ไม่มี
1) การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุน	✓	
2) ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	✓	

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เกิดจากการที่หมู่บ้านหนองไข่น้ำ มีศักยภาพเดิมของบริบทที่มีอยู่แล้วและแนวโน้มในด้านต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วในบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

- 1) มีการตั้งถิ่นฐานเป็นแบบเครือญาติซึ่งอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ โดยแบ่งเป็นซอย ๆ จึงทำให้รักใคร่ปรองดองกัน
 - 2) ประชาชนในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ
 - 3) มีผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งโดยระบอบประชาธิปไตย
 - 4) มีการรวมกลุ่มกันของประชาชนในหมู่บ้านอยู่แล้ว 4 กลุ่ม
 - 5) ที่ดินของประชาชนในหมู่บ้านที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำกินในปัจจุบันนี้ เป็นที่ดินของทหาร จึงยังไม่มีเอกสารสิทธิ์
 - 6) ในหมู่บ้านไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีเพียงบ่อบาดาล
 - 7) ในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้
 - 8) อาชีพหลักของประชาชนคืออาชีพการเลี้ยงโคนมซึ่งเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เป็นประจำทุกเดือน
 - 9) มีแนวโน้มว่าการขยายตัวของประชาชนในวัยทำงาน คือช่วงอายุ 18- 60 ปี จะยังคงอยู่ในระดับที่คงที่ต่อไปอีก 10 ปีข้างหน้าโดยมีผู้ชายและผู้หญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน
 - 10) ในหมู่บ้านมีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง
 - 11) ในหมู่บ้านมีสถานีอนามัย 1 แห่ง และสถานพยาบาลผดุงครรภ์ 1 แห่ง
- ตามที่กล่าวมาทุกข้อนี้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 36 ต่อไปนี้

ตารางที่ 36 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง

วัตถุประสงค์การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง	ผลการประเมิน	
	มี	ไม่มี
1) ความสามัคคี	✓	
2) ผู้นำที่ดี	✓	
3) การรวมกลุ่ม	✓	
4) วัฒนธรรมประเพณีของตัวเอง	✓	
5) โรงเรียนในหมู่บ้าน	✓	
6) วัดในหมู่บ้าน		✓

ตารางที่ 36 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง (ต่อ)

วัตถุประสงค์การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง	ผลการประเมิน	
	มี	ไม่มี
7) สถานื่อนามัยในหมู่บ้าน	✓	
8) ถนนลาดยางทั่วหมู่บ้าน		✓
9) ไฟฟ้า	✓	
10) ประปาหมู่บ้าน	✓	
11) ที่ดินเป็นของตนเอง		✓
12) ประชากรมีแนวโน้มการขยายตัวในระดับที่คงที่ ใน 10 ปีข้างหน้า	✓	
13) ประชาชนมีอาชีพหลักที่มั่นคงเป็นส่วนใหญ่	✓	

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีบุคลากรเข้ามาช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการระดับอำเภอหรือพัฒนากรตำบลจันทิกรหรือคณะกรรมการกองทุนทุกท่าน และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน

2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน คือ ในหมู่บ้านมีกองทุนต่างๆอยู่ก่อนแล้ว 4 กองทุนคือ กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน และกลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านหนองไผ่น้ำ ซึ่งเป็นกลุ่มกองทุนที่เกื้อกูลกันและกันโดยมีเงินสะสมในกลุ่มต่าง ๆ ที่ให้ประชาชนได้ใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพของคนในขณะหาแหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่นไม่ได้

4.2.2 ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบดังนี้

1) มีความไม่พอใจในการพิจารณาเงินกู้ คือ มีสมาชิกบางกลุ่มที่กู้เงินกองทุนได้แต่ได้รับเงินกู้ไม่เท่ากับที่เสนอโครงการขอกู้จึงเกิดความไม่พอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการในการอนุมัติเงินกู้ จึงได้มีการกล่าวหาคณะกรรมการไม่มีความยุติธรรม

2) มีการใช้เงินกองทุนผิดวัตถุประสงค์ คือ มีสมาชิกผู้กู้บางรายใช้เงินกู้กองทุนนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น นำเงินไปใช้หนี้เก่า

ตารางที่ 37 แสดงความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การชี้วัด (ร้อยละ)								
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม
8. ในชุมชนมีการรวมองค์กรประชาชน	-	-	-	-	-	-	77	-	23
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	28	54	18	-	-	-	-	-	-
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	-	-	-	-	-	-	14	59	27
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	-	-	-	80	12	8	-	-	-
12. ในชุมชนสามารถร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกชุมชน	-	-	-	68	32	-	-	-	-

ที่มา : บร. 2 เดือน กรกฎาคม 2545

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนอง

ไผ่น้ำ พบว่า ตามที่ได้สัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็น(บร.2) ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 คน สรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55)
2. สมาชิกมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52)
3. ในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59)
4. สมาชิกช่วยเหลือกันและกันอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 59)
5. สมาชิกมีโอกาสหาความรู้ในเกณฑ์ที่ใช่ (ร้อยละ 80)
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้อยู่ในเกณฑ์เท่าเดิม (ร้อยละ 55)
7. ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดอง อยู่ในระดับเท่าเดิม (ร้อยละ 48)
8. ชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนอยู่ในระดับเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 77)
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำโดยประชุมเสวนาอยู่ในระดับปานกลาง(ร้อยละ 54)

10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ คนด้อยโอกาสอยู่ในเกณฑ์ที่ลดลง (ร้อยละ 59)
11. ในชุมชนมีผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรม ยุติธรรม อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ (ร้อยละ 80)
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ (ร้อยละ 68)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้ทำสารนิพนธ์จะได้นำสาระสำคัญตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 มาสรุป อภิปรายผล รวมทั้งมีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพื่อให้เห็นประเด็นในการทำสารนิพนธ์อย่างชัดเจน โดยจะแบ่งแยกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุป

ตอนที่ 2 อภิปรายผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ สรุปผลได้ตามผลที่ได้ในบทที่ 4 ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุป

1. การบรรลุวัตถุประสงค์

1.1 กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่กำหนดไว้ 5 ข้อ

1.2 การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำมีปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

1.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนองไข่น้ำ นั้นเป็นตัวชี้วัดเดียวกันกับที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

1.4 เพื่อเป็นการสร้างองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญยิ่งขึ้น

2. วิธีดำเนินการ

ได้ศึกษาความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ตลอดจนได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ โดยได้ศึกษาชีพชีโมเดล (CIPP Model) และใช้ในการกำหนดตัวบ่งชี้การเก็บข้อวิเคราะห์(ประเมิน) กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ เพื่อได้เก็บข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงานต่างๆ บร.1-12 แล้วได้ประมวลสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดในบทที่ 3 และ 4

3. ผลการดำเนินงาน ได้ตามผลการประเมินในบทที่ 4 โดยแยกเป็นหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลสรุปของหน่วยระบบ A : หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ประกอบไปด้วย

1) ผลสรุปการประเมินบริบท

ก. ผลสรุปการประเมินบริบทระดับประเทศ

ผลการประเมินบริบทระดับประเทศไม่ว่าจะเป็นฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) คุณค่าของประเทศ สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ และค่านิยมในกระแสนวัตกรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ล้วนแล้วแต่เป็นตัวบ่งชี้ถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ และปัญหาสภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศโดยตรง

ข. ผลสรุปการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น

หมู่บ้านหนองไข่น้ำมีศักยภาพเดิมของบริบทที่มีอยู่แล้วและแนวโน้มในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

- 1) มีการตั้งถิ่นฐานเป็นแบบเครือญาติซึ่งอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ โดยแบ่งเป็นซอย ๆ จึงทำให้รักใคร่ปรองดองกัน
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ
- 3) มีผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งโดยระบอบประชาธิปไตย
- 4) มีการรวมกลุ่มกันของประชาชนในหมู่บ้านอยู่แล้ว 4 กลุ่ม
- 5) ที่ดินของประชาชนในหมู่บ้านที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำกินในปัจจุบันนี้เป็นที่ดินของทหาร จึงยังไม่มีเอกสารสิทธิ์
- 6) ในหมู่บ้านไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีเพียงบ่อบาดาล
- 7) ในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้
- 8) อาชีพหลักของประชาชนคืออาชีพการเลี้ยงโคนมซึ่งเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เป็นประจำทุกเดือน
- 9) มีแนวโน้มว่าการขยายตัวของประชาชนในวัยทำงาน คือช่วงอายุ 18- 60 ปี จะยังคงอยู่ในระดับที่คงที่ต่อไปอีก 10 ปีข้างหน้าโดยมีผู้ชายและผู้หญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

10) ในหมู่บ้านมีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง

11) ในหมู่บ้านมีสถานีอนามัย 1 แห่ง และสถานพยาบาลผดุงครรภ์ 1 แห่ง

2) สรุปผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (หน่วยระบบ A)

1) ประชาชนในหมู่บ้านมีความเข้าใจนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

2) เงิน 1 ล้านบาท ถึงมือสมาชิกผู้กู้โดยใช้เวลาประมาณ 5 เดือนเศษ ซึ่งมีผลต่อสมาชิกในหมู่บ้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการบริหารงานให้แก่คณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน ที่มาจากทุกกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นที่ต้องการของสมาชิกกองทุนให้บริหารจัดการกองทุนแทนสมาชิกทุกคน

4) จำนวนสมาชิกกองทุนมีมากกว่าจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่จริงในหมู่บ้าน

5) เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกกองทุนแยกได้ว่าเงินออมจะได้รับทุกเดือนจากสมาชิกแต่เงินทุนจะได้รับเมื่อมีการสมัครเข้าเป็นสมาชิก

6) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ยังไม่มีในขณะนี้แต่คณะกรรมการกองทุนคาดว่าจะได้รับ เป็น 3 ช่วงเวลา คือ

- เดือนตุลาคม 2545 จำนวนเงินทั้งหมด 46,350 บาท

- เดือนพฤศจิกายน 2545 จำนวนเงินทั้งหมด 41,200 บาท

- เดือนมกราคม 2546 จำนวนเงินทั้งหมด 1,008,000 บาท

7) การประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับกองทุนยังมีไม่มากเท่าที่ควรไม่มีที่ทำการกองทุนอย่างเป็นทางการ

8) ผู้สมัครขอกู้เงิน มีจำนวนมากทำให้ได้รับอนุมัติเงินกู้ในจำนวนที่น้อย โดยได้รับรายละเอียด 10,000 บาท เป็นจำนวนมาก

3) ผลสรุปการประเมินกระบวนการ (หน่วยระบบ A)

3.1) กระบวนการที่เกี่ยวกับกองทุน

- มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ 2 ครั้งแล้ว ซึ่งในครั้งแรกผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมลูกบ้านและวัดเสียงเลือกตั้ง ส่วนในครั้งที่สองเป็นการเลือกตั้งโดยประธานกองทุนเป็นผู้เรียกประชุมและจับฉลากกรรมการออก 8 คน จาก 15 คน แล้วเลือกเข้ามาใหม่โดยการวัดเสียงเช่นเดิม

- การทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียนกองทุนจัดทำเพียงครั้งเดียว
- การจัดทำระเบียบคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนไม่ได้มีส่วนร่วมในการร่างระเบียบ ผู้ที่ร่างระเบียบก็คือคณะกรรมการกองทุนเท่านั้น เป็นการรวบรัดขั้นตอนให้เร็วขึ้นโดยไม่ทำประชาพิจารณ์ก่อน
- การทำบัญชี มีคณะกรรมการที่มีประสบการณ์เป็นผู้จัดทำบัญชีและคณะกรรมการก็มีความเข้าใจที่เพียงพอ

3.2) กระบวนการที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุน

- การรับสมัครสมาชิก คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้รับสมัคร โดยมีเงื่อนไขให้เข้าไปตามระเบียบ
- การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ เป็นการพิจารณาอย่างเปิดเผยเฉพาะกรรมการด้วยกัน แต่ก็มีผู้ที่ไม่พอใจเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติเงินเงินที่มีการจัดสรรไว้ในจำนวนที่ไม่เท่ากับที่ทำโครงการขอเข้าไป

4) ผลสรุปการประเมินผลผลิต (หน่วยระบบ A) ได้แบ่งเป็น 3 ด้านคือ

4.1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

มีจำนวนผู้กู้ รวมทั้งหมด 82 ราย จากจำนวนสมาชิกกองทุนรวมทั้งหมด 116 ราย 1 กลุ่มองค์กรโดยมียอดเงินให้กู้เพียง 1 ล้านบาทถ้วน

4.2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

มีผู้กู้ได้เงินกู้ จำนวน 76 ราย รวมเป็นเงินเงินทั้งสิ้น 985,000 บาท จึงมียอดเงินคงเหลือ 15,000 บาท และยังมีเงินทุนสะสมของหมู่บ้านเพิ่มขึ้นทุกเดือน

4.3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกองทุนเพิ่มขึ้น มีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองพอสมควร โดยความเข้มแข็งของหมู่บ้านที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านยังไม่มีมีแต่ความเข้มแข็งที่เกิดจากหมู่บ้านก็สามารถจัดตั้งกองทุนได้

3.2 ผลสรุปของหน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย

1) ผลสรุปการประเมินบริบท (หน่วยระบบ B)

ก. ผลสรุปการประเมินบริบทระดับประเทศ

ข. ผลสรุปการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น

ค. ผลสรุปการประเมินบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้แต่ละราย มีผลสรุปดังนี้

} มีผลสรุปเช่นเดียวกับหน่วยระบบ A

- 1) ผู้กู้แต่ละรายและครอบครัวมีความรู้ความสามารถในอาชีพที่ทำอยู่ทำวัน
- 2) ผู้กู้และเครือญาติ มีทรัพย์สินที่ป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ค่อยมีมูลค่ามากนัก
- 3) ครอบครัวผู้กู้จะเป็นหนี้รายทุนและหนี้ ธกส. ในจำนวนเงินที่มาก แต่ก็ยังเป็นเพียงผู้กู้บางราย
- 4) อาชีพหลักของผู้กู้ คือการเลี้ยงโคนมโดยส่วนใหญ่
- 5) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการเลี้ยงโคนมมากกว่า 10 ปี แต่ก็มีบางรายที่เพิ่งเริ่มเลี้ยงเมื่อได้รับเงินกู้เงินลำนนี้
- 6) รายได้ของครอบครัว มาจากหลายทาง แต่บางครอบครัวรายได้มาจากรับจ้างเพียงอย่างเดียวทำให้มีรายได้ค่อนข้างต่ำ

2) ผลสรุปการประเมินปัจจัยนำเข้า (หน่วยระบบ B)

- 2.1) จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ จะได้รับตั้งแต่ 5,000 – 20,000 บาท โดยส่วนใหญ่จะได้รับอนุมัติเงินในวงเงิน 10,000 บาท ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยทำให้ไปดำเนินการของตนไม่ได้เท่าไร
- 2.2) ผู้กู้มีเงินทุนนอกเหนือจากเงินกู้คือเงินทุนของตนเองด้วยเพราะเงินที่ได้รับอนุมัติส่วนใหญ่มีจำนวนไม่มากนัก
- 2.3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการเป็นไปตามอาชีพหลักของผู้กู้
- 2.4) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพเป็นทุนของผู้กู้เอง

3) ผลสรุปการประเมินกระบวนการ (หน่วยระบบ B)

- 3.1) มีการประเมินกิจการอย่างถูกวิธี เพราะส่วนใหญ่มีความชำนาญอยู่แล้ว
- 3.2) มีตลาดที่ดี ในการรองรับผลผลิต
- 3.3) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน ไม่คิ๊ง
- 3.4) การใช้จ่ายเงินกู้ ตามวัตถุประสงค์การขอกู้มีบางส่วนใช้ผิดวัตถุประสงค์

4) ผลสรุปการประเมินผลผลิต (หน่วยระบบ B)

4.1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

- มีรายได้เป็นเงิน ได้แก่ อาชีพค้าขายและบริการตัดผม บริการตัดเย็บเสื้อผ้า
- ได้ผลเป็นถึงของและสามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ได้แก่อาชีพการเลี้ยงโคนม ไก่ และปลา

4.2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ บางส่วนได้นำเงินไปขยายร้าน และก็ซื้อคอนมเพิ่มขึ้น
- ผู้กู้ที่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์อาจไม่มีเงินมาชำระหนี้ได้ตามกำหนด

4.3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

- ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองและญาติพี่น้อง
- การกลับคืนถิ่นของประชาชนในหมู่บ้าน
- คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น

สรุปและวิจารณ์ผล

เงิน 1 ล้านบาทที่เข้ามาตามนโยบายของรัฐบาลจนประชาชนได้นำเงินไปใช้ทำให้มีผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านหนองไข่น้ำเกิดขึ้นคือ

1) ด้านเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น เพราะเมื่อมีเงินนี้เข้ามาในหมู่บ้านก็ทำให้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น จากการได้สัมภาษณ์พ่อค้าคอนมถึงราคาคอนมที่มีขนาดและอายุใกล้เคียงกันเมื่อยังไม่มีเงินล้านเข้ามาราคาโคตัวหนึ่งก็ประมาณ 10,000 บาท แต่พอมีเงินล้านเข้ามาราคาคอนมตัวหนึ่งนี้ก็ประมาณ 15,000-20,000 บาท

2) ด้านสังคม จากการสังเกตกลุ่มสมาชิกกองทุนที่ต้องเขียนโครงการเสนอขอู้เงินล้านนี้ จะต้องหาผู้มาค้ำประกัน 2 คน จึงจะขอู้ได้ซึ่งสมาชิกแต่ละรายก็ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในการเซนต์ค้ำประกันให้กันและกัน แต่ก็มีบ้างที่ไม่เซนต์ค้ำประกันให้กันจึงมีการทะเลาะกันบ้างแต่ก็เล็กน้อย และในการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกับสมาชิกที่ได้เงินไม่เท่ากันและบางคนก็ไม่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ก็ย่อมจะเกิดความไม่พึงพอใจกันบ้างซึ่งก็เป็นส่วนน้อยแต่ก็สร้างความลำบากใจให้แก่คณะกรรมการเช่นกันจนคณะกรรมการบางคนหมดกำลังใจในการทำงานไปเลยซึ่งก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่สามัคคีในหมู่บ้านได้

ตอนที่ 2 อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ ทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำเกิดขึ้น โดยความร่วมมือทั้งภาครัฐ และหน่วยงานราชการในท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านร่วมมือกันและมีแนวโน้มที่ประชาชนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น

1.2 ระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำมีการจัดการระบบการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีคณะกรรมการบริหารที่เป็นที่ไว้วางใจแก่สมาชิกและคณะกรรมการเองมีการแบ่งหน้าที่กันในการทำงานอย่างถูกต้องตามประสบการณ์ของคณะกรรมการแต่ละท่าน

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการจัดเวทีชาวบ้าน ส่วนใหญ่มีความสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำมีการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพและจัดตั้งกลุ่มที่เกี่ยวข้องกัน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองไข่น้ำ กลุ่มกู้เงินแสน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ มีจำนวนเงินกองทุนในกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นและมีการประกอบอาชีพที่สุจริต

จากการทำสารนิพนธ์พบว่าสาเหตุที่กองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ เพราะเกิดจากการประสานงานของหลายฝ่ายทั้งภาครัฐบาล หน่วยงานราชการในท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านซึ่งนั่นก็เป็นความเข้มแข็งที่ทำให้กองทุนบ้านหนองไข่น้ำ บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นนี้ได้ถึงแม้การบรรลุวัตถุประสงค์จะเป็นเพียงการเริ่มต้นของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการบริหารจัดการเงินกองทุนที่คาดว่าในอนาคตหมู่บ้านหนองไข่น้ำจะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหมู่บ้านอื่นได้

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลต่อการบริหารจัดการกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารจัดการกองทุน

- มีการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน
- มีคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถ
- มีความสามัคคีกันในหมู่บ้าน
- มีระเบียบข้อบังคับที่เอื้อทั้งกับตัวเองและก็เกื้อกูลต่อกองทุนเองด้วย
- มีการประสานงานที่ดีกับหน่วยงานราชการ

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการบริหารจัดการกองทุน

- จำนวนเงินกู้ไม่เพียงพอ เนื่องจากหมู่บ้านหนองไข่น้ำที่มีประชากรเป็นจำนวนมากพอสมควร ดังนั้นการจัดสรรเงินจึงยังไม่ทั่วถึง
- ระยะเวลาคืนเงินกู้ของผู้กู้ไม่เหมาะสมกับอาชีพที่ขอกู้ทำให้เป็นการเสียเวลาในการคืนทุน

3. การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้

ในการจัดประชุมเวทีชาวบ้านตามแบบรายงานต่างเพื่อเก็บข้อมูลไว้ในการทำสารนิพนธ์ เป็นจำนวน 7 ครั้งด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเพราะหากไม่มีการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ก็จะไม่มีการจัดเวทีชาวบ้านในรูปแบบเช่นนี้ ดังนั้นจึงถือว่ากระบวนการทำสารนิพนธ์ทำให้เกิดเครือข่ายขององค์การเรียนรู้

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในทักษะของประชาชนบ้านหนองไข่น้ำ ได้ใช้ตัวชี้วัดเช่นเดียวกับ บร. 2 แต่ได้ให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดโดยเรียงลำดับจากสำคัญมากที่สุดไปยังสำคัญน้อยที่สุด คือ

- 4.1 ประชาชนในหมู่บ้านให้ความไว้วางใจผู้นำ
- 4.2 ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 4.3 ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- 4.4 ประชาชนในหมู่บ้านมีการสื่อสารความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล
- 4.5 ประชาชนในหมู่บ้านรู้หน้าที่ของตนเอง
- 4.6 ประชาชนในหมู่บ้านอยู่ในหมู่บ้านอย่างสันติ
- 4.7 ประชาชนในหมู่บ้านมีผู้อยู่ในวัยทำงานมีงานทำตามความถนัดของตนเอง
- 4.8 ประชาชนในหมู่บ้านมีการตรวจสอบการประเมินกองทุน

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ ดังนี้

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกที่ขอกู้เงินนำไปประกอบอาชีพการทางการเกษตร เช่น ปักปลูกผัก เลี้ยงโคนม เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา และอาชีพงานบริการ เช่น การค้าขาย ตัดผม ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งคาดว่าจะทำให้มีเงินทุนส่งคืนกองทุน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยในเวลาที่กำหนด ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง(Direct Impact) สมาชิกกู้เงินไปลงทุนสามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเอง สามารถปลดภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านให้เข้มแข็งขึ้น

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเกิดความสามัคคีมีการระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความสงบสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สาเหตุที่เกิดผลกระทบต่างๆ คือ ผลโดยตรง ผลกระทบโดยตรง ผลกระทบโดยอ้อม มาจากนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของรัฐบาลภายใต้โครงการเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท และได้ผลตอบรับจากประชาชนอย่างดี

ซึ่งการได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ที่ปฏิบัติของบัณฑิตกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ประเมินตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในระยะเวลา 10 เดือน และตามแบบรายงานต่างๆ (บร.1-12) ประกอบกับเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ

ข้อเสนอแนะที่ 1 ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการผู้กู้แต่ละราย โดยใช้หลักความเป็นไปได้ ไม่ควรกำหนดระยะเวลาตายตัว หากระยะเวลาไม่เหมาะสมกับผู้กู้แต่ละรายก็อาจทำให้ผู้กู้ไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ทันกำหนดแต่ถ้าระยะเวลาไม่เหมาะสมกับกองทุนก็อาจทำให้กองทุนได้รับคืนเงินทุนช้ากว่ากำหนด

ข้อเสนอแนะที่ 2 การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ จากเดิมที่คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาท ต่อปี ควรคิดให้เหลืออัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6-9 บาท ต่อปี เพื่อไม่ให้ชาวบ้านรับภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ 3 ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบข้อบังคับกองทุน หรือให้มีการทำประชาพิจารณ์กันก่อนที่จะประกาศใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะที่ 4 ควรระบุวัตถุประสงค์การกู้เงินฉุกเฉินให้แน่นอนเพื่อที่จะไม่ทำให้ผู้กู้นำเงินไปใช้สุรุ่ยสุร่าย และเพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบของคณะกรรมการด้วย

2. ข้อเสนอแนะที่ให้คณะกรรมการการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำปรับปรุง

ข้อเสนอแนะที่ 1 ควรมีการติดตามประเมินผลการนำเงินไปลงทุนตามโครงการของสมาชิกว่าผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการอนุมัติเงินกองทุนในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 2 ในการเรียกประชุมสมาชิกเพื่อชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ หากสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือก็ควรนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาเงินกู้ในครั้งต่อไปได้

ข้อเสนอแนะที่ 3 ควรได้รับผลตอบแทนในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้งเพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีแรงจูงใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะที่ 4 ควรมีการชี้แจงบัญชีทางการเงินให้กับสมาชิกได้รับทราบทุก 6 เดือน

ข้อเสนอแนะที่ 5 ควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโดยการปิดประกาศในที่ที่เหมาะสมเพื่อให้ทราบโดยทั่วถึง

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะที่ 1 ศึกษาระเบียบกองทุนให้เข้าใจเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน

ข้อเสนอแนะที่ 2 นำเงินกู้ไปใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์และไม่ควรทำให้เกิดผลเสียหายต่อตนเองและกองทุน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 1 ควรให้ระยะเวลาในการค้นคว้าวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือมากขึ้นและได้ผลที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ 2 ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านไม่ควรกำหนดรูปแบบในการประเมินที่คิดมาโดยผู้ให้ทุนควรเปิดโอกาสให้ผู้ประเมินได้ใช้กรอบแนวคิดของผู้ประเมินเอง เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์ประชาสัมพันธ. (4 มกราคม 2545). กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. มติชนรายวัน: 18.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545ก). ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์ แอนด์ แพคค์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545ข). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545ค). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545ง). ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน, เอกสารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอำเภอปากช่อง : นครราชสีมา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไข่น้ำ. (2544). ระเบียบกองทุนบ้านหนองไข่น้ำ : นครราชสีมา.
- กองบรรณาธิการ. (2544). รายงานพิเศษ. งานวันนี้. 2(45):15.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. สำนักเทคโนโลยีสังคม. (2544). คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ. (ม.ป.ท.).
- เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542). การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาพร ทินประภา. (ม.ป.ป.) **วิชาการวิจัยทางธุรกิจ**, เอกสารประกอบการสอน.คณะบริหารกิจ
:สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. (ม.ป.ท.).

สมบัติ เหลสกุล.(20 สิงหาคม 2545). **กำจัดจุดอ่อนการพัฒนา SMEs ต้องคำนึงถึงมิติสุขภาพ-สิ่งแวดล้อม.มติชนรายวัน:18.**

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). **รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 5)**
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

